

Soprano
Toimintakertomus
ja tilinpäätös 2016

SOPRANO – KOULUTUS, KONSULTOINTI JA KANSAINVÄLISTYMINEN

PALVELULIIKETOIMINNAN KEHITYSYHTIÖ

Soprano Oyj on palveluliiketoiminnan kehitysyhtiö. Koulutustoimialalla Sopranosta on kasvanut Pohjoismaiden johtava yksityinen yritysten ja organisaatioiden kouluttaja. Vuonna 2016 koulutimme 21 000 henkilöä 2 500 eri organisaatiosta. Tavoittemme on olla asiakkaalle halutuin kumppani osaamisen kehittämisessä sekä tarjota asiakkaalle paras kurssitarjonta, halutuimmat valmentajat sekä uusimmat oppimisympäristöt. Juuri nyt koulutus digitalisoituu, siirtyy pilveen ja toimialajärjestelyt ovat alkaneet.

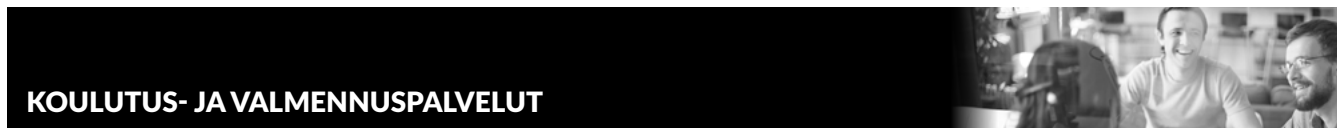
Kehitysyhtiö Soprano Oyj hakee uusia sijoituskohteita palveluliiketoiminnasta toimialoilta, joissa näemme rakennemuutoksen ja konsolidaation mahdollisuuksia. Erityisesti olemme kiinnostuneet yhtiöistä, joissa uusilla

digitaalisilla palveluilla voidaan luoda merkittävää lisäarvoa.

Sopranon asiantuntijat palvelevat Helsingissä, Tampereella, Jyväskylässä, Oulussa, Tukholmassa, Göteborgissa, Malmössä, Tallinnassa ja Pietarissa, verkoston kautta kymmenissä maissa sekä virtuaalisesti ympäri maailman.

Soprano Oyj:n osake on noteerattu NASDAQ OMX Helsingin pörssissä, osakkeen tunnus on SOPRA. Sijoittajasivuiltamme löydät ajankohtaiset sijoittajatiedot, tilinpäätökset, osavuosikatsaukset sekä vuosikertomukset.

► soprano.fi

KOULUTUS- JA VALMENNUSPALVELUT

Informator Tieturi Group

Informator Tieturi Group on noin 10 miljoonan euron liikevaihdolla johtava yksityinen IT-alan koulutusyritys Pohjoismaissa. Liikevaihdosta tulee noin 70 prosenttia Ruotsista ja 30 prosenttia Suomesta. Yhtiö kouluttaa pilvipalveluiden, noin 40 koulutusasiantuntijan ja 300 verkostokouluttajan avulla asiakkaitensa työntekijöitä kymmenissä maissa ympäri maailman. Yhtiöllä on koulutuskeskukset Tukholmassa, Göteborgissa, Malmössä, Helsingissä, Tampereella ja Oulussa.

Yhtiö panostaa voimakkaasti uusiin digitaalisiin oppimiskäytäntöihin, kuten Training Cloud, Remote Cloud Access ja Continuous Learning. Tavoitteena on yhdistää halutuimmat kouluttajat ja koulutusta tarvitsevat helpokäyttöisten pilvipalveluiden käyttäjiksi.

► informator.se, tieturi.fi

Management Institute of Finland MIF

Management Institute of Finland MIF Oy on noin 6 miljoonan euron liikevaihdolla Suomen johtava yksityinen työelämän kouluttaja. MIF:n koulutusyksiköt ovat Johtamistaidon Opisto JTO, Infor ja MIF Tutkinnot. Liikevaihdosta yli puolet tulee pitkistä tutkinnoista ja tutkintokoulutuksesta. Uusien pilvipalveluiden, lähes 40 koulutusasiantuntijan ja 300 verkostokouluttajan ansiosta yhtiö pystyy tarjoamaan koulutuspalveluja ympäri maailman. Koulutuskeskukset ovat Helsingissä, Tampereella, Jyväskylässä, Oulussa ja Pietarissa.

Yhtiön tavoitteena on tukea asiakkaan strategiaa kasvattamalla osaamista ja tuottamalla mitattavia oppimistuloksia. Hyvien oppimistulosten saavuttamiseksi yhtiö panostaa yksilölliseen valmennukseen ja oppimispolkuun sekä tehokkaisiin oppimismetodeihin ja -ympäristöihin. Yhtiö kehittää Koulutus palveluna (TaaS) -konseptia yhdessä asiakkaiden kanssa.

► mif.fi, jto.fi, infor.fi

Soprano Oyj konserni ja emoyhtiö

**Toimintakertomus ja
tilinpäätös 1.1.-31.12.2016**

SOPRANO OYJ KONSERNI JA EMOYHTIÖ

TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS 1.1.-31.12.2016

Sisältö	sivu
Hallituksen toimintakertomus	5
Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut	11
 Soprano Oyj konsernitilinpäätös (IFRS)	 14
Sisällysluettelo	15
Konsernin laaja tuloslaskelma	16
Konsernitase	17
Konsernin rahavirtalaskelma	18
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	19
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	20
 Soprano Oyj emoyhtiön tilinpäätös (FAS)	 53
Tuloslaskelma	55
Tase	56
Rahoituslaskelma	58
Tilinpäätöksen liitetiedot	59
Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset	64
Tilinpäätösmerkintä	64
Tilintarkastuskertomus	65

SOPRANO OYJ

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 2016

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Koulutustuotteiden kysyntä Suomessa vilkastui vuoden loppua kohti. Tilastokeskuksen mukaan Suomen teollisuustuotanto kääntyi neljän vuoden jälkeen 2,4 prosentin kasvuun. Valtionvarainministeriön ennakkotietojen mukaan bruttokansantuote kasvoi yksityisen kulutuksen ansiosta 1,6 prosenttia. Konjunkturitutet ennakoivat Ruotsin kasvun olleen 3,4 prosenttia.

Koulutuspalveluiden tarjonta kasvaa jatkuvasti. Yksittäiset konsultit tarjoavat asiakkailleen uusia palveluita. Alalle tulee uusia digitaalisia kilpailijoita. Amerikkalaiset ohjelmistovalmistajat tarjoavat voimallisemmin itse koulutuspalveluita, jolloin myynti partner-verkoston kautta supistuu. Kasvava kilpailu näkyy standardituotteiden hintojen laskuna.

Ohjelmistosuunnittelijoista on kova pula sekä Suomessa että Ruotsissa. Suurin haaste heidän koulutukselleen on ajan puute. He ovat kiinni asiakastyössä, eivätkä ehdi perinteisiin luokkahuonekoulutuksiin. Tämä lisää kysyntää etänä suoritettaville, ajasta ja paikasta riippumattomille digitaalisille koulutuspalveluille. Samat haasteet kohdistuvat myös muihin koulutuspalveluihin. Koulutustoimiala käy läpi rakennemuutosta, jossa koulutus menee pilveen.

Asiakkaat haluavat monimuotokoulutusta, täsmäkoulutusta ja entistä vaikuttavampaa osaamisen kehittämistä. Oppimistulokset pitää voida mitata ja niitä hyödyntää heti omassa työssä työpaikalla. Palveluntarjoajat, jotka parhaiten pystyvät tähän haasteeseen vastaamaan, tulevat menestymään.

STRATEGIA

Soprano Oyj on palveluliiketoiminnan kehitysyritys. Kaksi vuotta kestänyt konsernirakenteen muutosohjelma on viety läpi ja liiketoimintojen positiivinen tuloskäännö on toteutunut.

Soprano konserni koostuu 1.1.2017 alkaen kahdesta täysin omistetusta liiketoimintasegmentistä: pohjoismainen ICT-koulutukseen erikoistunut Informator Tieturi Group ja suomalainen johtamis- ja esimieskoulutukseen erikoistunut Management Institute of Finland MIF.

Koulutustoimialalla Soprano-konsernista on kasvanut Pohjoismaiden johtava yksityinen yritysten ja organisaatioiden kouluttaja. Juuri nyt koulutus digitalisoi- tuu, siirtyä pilveen ja toimialajärjestelyt ovat alkaneet. Yhtiön tavoitteena on olla asiakkaalle halutuim kumppani osaamisen kehittämisessä sekä tarjota asiakkaalle paras

kurssitarjonta, halutuimmat valmentajat sekä uusimmat oppimisympäristöt. Soprano asiantuntijat palvelevat Helsingissä, Tampereella, Jyväskylässä, Oulussa, Tukholmassa, Göteborgissa, Malmössä ja Pietarissa, verkoston kautta kymmenissä maissa ja virtuaalisesti ympäri maailman.

Molemmat liiketoimintasegmentit ovat kannattavia, kilpailukykyisiä ja valmiita itsenäistymään. Yhtiö valmistelee joukkorahoitusta yhtenä liiketoimintasegmenttien itsenäisen kasvun rahoitusvaihtoehtona.

Soprano jatkaa nykyisten osakkuusyhtiöidensä Ambientia E-commerce Oy:n ja Brain Alliance Oy:n aktiivista kehitystyötä ja arvioi oikeaa hetkeä niiden arvon realisoinniseksi. Yhtiö myös hakee uusia sijoituskohteita palveluliiketoiminnasta toimialoilta, joissa rakennemuutos ja konsolidaatio luovat uusia mahdollisuuksia. Erityisesti Soprano on kiinnostunut yhtiöistä, joissa uusilla digitaalisilla palveluilla voidaan luoda merkittävää lisäarvoa.

KONSERNIRAKENNE

Soprano liiketoiminta-alueet muodostivat edellisellä katsauskaudella yhden segmentin, minkä vuoksi konsernissa ei ole segmenttiraportointia. Tässä katsauksessa vuoden 2015 vertailulukuina on käytetty Soprano Oyj:n jatkuvien toimintojen liikevaihtoa ja liike-tulosta. Yritysjärjestelyiden takia konsernirakenne on merkittävästi muuttunut viimeisen kolmen vuoden aikana.

Vuoden 2017 alusta alkaen Soprano raportoi erikseen ICT-koulutuksensa (Informator Tieturi Group) ja johtamis-, esimies- ja viestintäkoulutuksensa sekä tutkimus (Management Institute of Finland MIF) omina liiketoimintasegmentteinään. Emoyhtiö ja osakkuusyhtiöt muodostavat kolmannen segmentin.

RAKENTEELLISET MUUTOKSET

Soprano konsernin rakennemuutos saatiin valmiiksi vuoden 2016 aikana. Useista osakkuusyhtiöomistuksista luovuttiin ja tytäryhtiöitä fuusioitiin. Samalla Soprano vapautti pääomia ydinliiketoiminnan kehittämiseen ja digitalisointiin.

Toukokuussa 2016 Soprano myi 49 prosentin vähemmistöomistuksensa Rianno Communications Oy:stä Riitta Auvisselle ja Rianno Communications Oy:lle. Kesäkuussa Soprano myi tytäryhtiönsä Finnish Trade Organisation Fintra Oy:n koko osakekannan Allocation Point Oy Holding and Financing:lle ja kolme verkkokauppa-yhtiötään Ambientia Group Oy:lle osakevaihdolla, jossa

vastikkeeksi saatiin Ambientia E-commerce Oy:n osakeita sekä 32 prosentin vähemmistöomistuksensa Suomen Onlineallekirjoitus Oy:stä Visma Finland Holding Oy:lle. Marraskuussa Soprano myi 35,42 prosentin vähemmistöomistuksensa Isolta Oy:stä Visma Finland Holding Oy:lle.

Joulukuussa saatiin valmiiksi tytäryhtiöfuusiot. MIF Koulutus Oy, Aspectum Oy ja Aspectum Consulting Oy fuusioituivat Management Institute of Finland MIF Oy:hyn siten, että Aspectum Consulting fuusioitui ensin Aspectum Oy:hyn ja sen jälkeen Aspectum Oy ja MIF koulutus Oy fuusioituivat Management Institute of Finland MIF Oy:hyn.

Yritysjärjestelyjen ja fuusioiden jälkeen kehitysyhtiö Soprano omistaa kokonaan tytäryhtiönsä Tieturi Oy:n ja tämän tytäryhtiön Informator Utbildning Svenska Ab:n sekä Management Institute of Finland MIF Oy:n. Osakkuusyhtiöitä ovat Brain Alliance Oy ja Ambientia E-commerce Oy.

LIKEVAIHTO

Sopranon vuoden 2016 liikevaihto oli 16 661 (20 273 vuonna 2015) tuhatta euroa. Liikevaihdon lasku johtui pääasiassa tytäryhtiön Fintra Oy:n myynnistä kesäkuun lopussa sekä kehitysohjelmaamme liittyneistä sopeutustoimista. Vertailukelpoinen liikevaihto laski odotetusti 10,1 prosenttia. Ruotsissa emme kyenneet uusimaan kilpailutuksessa toimittaja-asemaamme julkisyhteisöjen kouluttajana. Suomessa etenkin Microsoft-kurssien myynti laski, samoin koulutusohjelmien myynti venäläisille ryhmille. Työelämän murroksen takia kokonaiskehittämisohjelmat ja näyttötutkintojen myynti olivat sen sijaan hyvässä kasvussa. Johtamiskoulutuksessa painopiste on esimiestyön valmennuksessa ja digitaalisen muutoksen johtamisessa.

Heinä-joulukuun liikevaihto oli 7 079 (9 330) tuhatta euroa. Fintra ei sisälly enää vuoden 2016 jälkimmäisen vuosipuoliskon lukuihin. Markkinatilanne erityisesti ICT-koulutuksissa oli haastava. Alkuvuoden liikevaihto oli kesälomien ja hitaasti käynnistyneen syyskauden takia loppuvuotta suurempi.

LIKETOIMINTAKATSAUS

Vuoden 2016 aikana Sopranon tytäryhtiöiden järjestämiin koulutuksiin osallistui yli 21 000 henkilöä 2 500 eri yrityksestä tai organisaatiosta. Näistä pitkäkestoisien, yli vuoden opinnot vaativan tutkinnon suoritti yli 2 700 henkilöä. Koulutuksia toteutti konsernin oman henkilöstön lisäksi yli 400 ulkopuolista kouluttajaa ja yhteistyökumppania.

Suomessa otettiin uudestaan käyttöön Tieturi-brändi ICT-koulutuksissa, Johtamistaidon opisto JTO

esimies- ja johtamiskoulutuksissa sekä Infor viestintävalmennuksissa. Muutos otettiin markkinoilla hyvin vastaan.

Johtamistaidon opisto JTO:n 70-vuotisjuhlien kunniaksi järjestettiin seminaari aiheesta Johtaminen innovaatioiden aikakautena. Pääesiintyjänä oli professori Michael Wade IMD:sta. Syksyllä valmisteltiin uusittu, vuonna 2017 käynnistyvä Leadership Evolution eMBA-ohjelma, jossa osa jaksoista toteutetaan IMD Singaporessa, The London School of Economicsissa ja The University of California Berkelyssä. Useita vuosia pyörinyt ns. Venäjän presidentin ohjelma, jonka puitteissa suomalaisia yritysjohtajia tutustui Venäjän markkinoihin ja venäläisiä johtajia Suomen markkinoihin, päättyi. Työllistämiskoulutusten volyymi laski.

Inforin 23. kerran järjestämä viestintäalan tapahtuma Elonmerkki saavutti hyvän suosion.

Toimialojen rakennemuutosten keskellä yritykset ja julkiset organisaatiot ovat kiinnostuneita työyhteisön kokonaiskehittämishakkeista ja kulttuurin muuttamisesta vastaamaan muuttuneita asiakastarpeita. MIF toteutti kymmeniä muutoshankkeita, joissa ihmiset kehittivät pitkäkestoisesti omaa työtään. Monet osoittivat ammattitaitonsa näyttötutkinnolla. Suurin asiakaskunta tuli Sote-sektorilta. Näyttötutkinnot- yksikkö varautuu asiakkaiden saaman julkisen oppisopimusrahoituksen leikkauksiin.

Ruotsissa ICT-koulutusmarkkina on kärsinyt matalista katteista. Markkina keskittyi kun Informatorin pääkilpailijat yhdistyivät. Asiakkailla on vähemmän aikaa perinteisiin luokahuonekoulutuksiin. Niitä korvataan sähköisillä opetusmateriaaleilla ja työssäoppimisella. Informator otti kaikissa avoimissa koulutuksissaan käyttöön yksilöllisen oppimisalustan Training Cloudin. Asiakkaalle rakennetaan pilveen henkilökohtainen virtuaalinen oppimispolku, johon sisältyy oppimiskokouksien ennakotehtävät, kurssimateriaali, luennot, videot, tehtävät, ryhmätyöt, testit ja kokeet. Henkilökohtainen valmentaja ja mentori ovat palvelussa mukana opiskelijan tukena. Vertaisoppimisella on tärkeä rooli. Palvelua voi käyttää mistä tahansa verkkoselaimella tai mobiililaitteella.

Vuoden lopussa Tieturi toi Suomen markkinoille Informatorin kehittämän Training Cloud -pilvipalvelun. MIF:n yksiköt ottivat sen käyttöön vuoden 2017 alusta. Vuoden aikana Tieturi aloitti yhteistyön brittiläisen QA:n kanssa, jonka kautta tarjontaan tuli noin 300 erilaista englanninkielistä verkkokurssia. Myös muuta verkko-tarjontaa lisättiin ja oppimistulosten parantamiseksi tuotiin pelillisyyttä kurssien sisältöihin.

Vuoden 2017 alusta Informator ja Tieturi muodostavat yhden pohjoismaisen liiketoimintasegmentin. Sen

toimitusjohtajaksi nimitettiin Emil Robertsson. Tavoitteena on tarjota alan paras koulutusportfolio, osaavimmat opettajat ja valmentajat sekä asiakkaan tarpeisiin vastaavat modernit jakelukanavat. MIFin toimitusjohtajana ja rehtorina toimii Kaisa Vikkula.

Sopranon suomalaisen koulutustarjonnan ISO 9001 sertifiointi auditoitiin syksyllä. Auditoinnin perusteella sekä Management Institute of Finland MIF että tammi-kuussa 2017 uudestaan toimintansa aloittanut Tieturi Oy saivat molemmat oman ISO 9001 -laatusertifioinnin.

MIF ja Tieturi käynnistivät keväällä koko koulutusorganisaation kattavan kehittämisohjelman. Future Work -työpajoissa hahmoteltiin tulevaisuuden työyhteisöjä ja niissä tarvittavia taitoja sekä työstiittiin visio ja asiakaslupaus Competence Codriver. Työ jatkuu osaamiskartoituksella ja kunkin henkilökohtaisen kehityspolun suunnittelulla. Konsernin koulutusprosessit kuvattiin. Järjestelmähankkeella pyritään hyvään arkeen eli rutiinien automatisointiin ja pääsemään eroon manuaalisesta työstä.

TALOUDELLINEN TULOS

Soprano konsernin koko tilikauden tulos oli yritysjärjestelyjen ansiosta 467 (-364) tuhatta euroa voitollinen. Heinä-joulukuun tilikauden tulos oli 208 (-239) tuhatta euroa. Koko tilikauden voitosta laskettu, laimennusvaiikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos oli 0,03 (-0,02) euroa.

Tytärtyhtiöt tekivät 2016 positiiviset liikutulokset, mutta emoyhtiö painoi koko konsernin liikutuloksen tappiolle. Koko tilikauden liikutulos oli -649 (-89) tuhatta euroa tappiollinen. Huomioitavaa on, että vuoden 2016 liikutulokseen sisältyy -510 tuhatta euroa vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja vuoden 2015 liikutulokseen +941 tuhatta euroa vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä. Kun nämä vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät oikaistaan, niin operatiivinen tulosparannus edellisvuodesta oli 891 tuhatta euroa. Tämä parannus syntyi pääosin kulusäästöistä. Myyntikateprosentti säilyi edellisen vuoden tasolla.

Heinä-joulukuun liikutulos oli -410 (-287) tuhatta euroa. Lukuihin sisältyy -57 (557) tuhannen euron edestä vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä.

Soprano käynnisti vuoden 2015 viimeisellä kvartaalilla sopeutustoimet, joiden tavoitteena oli pienentää henkilöstökustannuksia ja karsia ylisuurten toimitilojen sekä muita kiinteitä kustannuksia yhteensä kolmella miljoonalla eurolla verrattuna vuoden 2015 normaaliin operatiiviseen tasoon. Asetettu säästötavoite saavutettiin. Säästöistä toteutui 0,3 miljoonaa euroa jo vuoden 2015 viimeisellä neljänneksellä. Vuonna 2016 vertailukelpoiset henkilöstökulut supistuivat edelleen 2,1 miljoonaa euroa ja muista

kuluista saatiin 1,4 miljoonan euron säästöt edellisvuoden tasosta, mutta aiemmin mainitut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät veivät vuoden 2016 säästöistä lähes 1,5 miljoonaa euroa. Suurin yksittäinen säästöerä olivat ylisuuret vuokratilat. Niistä päästiin eroon elokuussa, mistä alkaen vuokratuluissa saavutetaan vuositasolla 0,5 miljoonan euron säästöt. Koko määrällään säästöt tulevat näky-mään vuoden 2017 tuloksessa.

Yritysjärjestelyistä kirjattujen voittojen ansiosta konsernin rahoituserät kääntäyivät 419 (-354) tuhatta euroa positiiviseksi. Heinä-joulukuun osuus oli 597 (-225) tuhatta euroa. Tilikauden poistot olivat 355 (529) tuhatta euroa ja vuoden jälkimmäisen puoliskon 130 (291) tuhatta euroa.

TASE

Konsernin tase 31.12.2016 oli 12 281 (14 337) tuhatta euroa. Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma oli 4 834 (3 369) tuhatta euroa eli 0,27 (0,19) euroa osaketta kohden. Omaa pääomaa kasvattivat paitsi tilikauden positiivinen tulos, myös Suomen Kulttuuri-rahaston merkitsemä oman pääoman ehtoinen hybridilaina. Omaan pääomaan sisältyy 603 (611) tuhatta euroa laskennallisia verosaamisia.

Vuoden lopussa konsernin lyhytaikaiset varat olivat 3 872 (4 378) ja velat 6 647 (8 281) tuhatta euroa. Velkoihin sisältyy käytössä ollut factoring-limiitti. Katsauskauden lopussa nettokäyttöpääoma oli -2 775 (-3 903) tuhatta euroa.

RAHAVIRTA JA RAHOITUS

Konsernin maksuvalmius parantui vuoden aikana. Liiketoiminnan rahavirta oli -895 (-850) tuhatta euroa vuonna 2016. Konsernin korolliset velat olivat vuoden lopussa 3 232 (4 858) tuhatta euroa ja rahavarat 834 (245) tuhatta euroa. Konsernin omavaraisuusaste oli vuoden päättyessä 41,2 (24,6) prosenttia. Nettovelkaantumisaste (gearing) oli 49,6 (145,8) prosenttia.

Vuonna 2015 Soprano solmi kaikkia konserniyhtiöitä ja -maita koskevan pitkäaikaisen rahoitus sopimuksen, jolla se keskitti rahoituksen yhteen pankkiin ja otti käyttöön factoring-rahoituksen tehostaakseen myyntisatavien kiertoa. Samassa yhteydessä yhtiö maksoi pois pankki- ja vakuutusyhtiö lainat aikaisemmille rahoittajille. Konsernin pankkilainan määrä on 1,1 miljoonaa euroa, tililimiitti on 0,6 miljoonaa euroa ja factoring-limiitti on 2,1 miljoonaa euroa. Yhtiö täytti vuoden vaihteessa rahoitus sopimuksen muut kovenantit paitsi nettovelkojen suhteen käyttökatteeseen. Yhtiö on saanut pankilta vuoden 2017 puolella suostumuksen siihen, ettei ehdon täyttämättä jättäminen johda pankin puolelta muihin toimenpiteisiin kuin viiden tuhannen euron

sopimussakon maksamiseen. Lisäksi pankki poistaa rahoitussopimuksesta kyseisen ehdon, mutta lainan koromarginaali nousee 0,25 prosenttiyksikköä.

Soprano vahvisti omaa pääomaa tilivuoden aikana. Suomen Kulttuurirahasto merkitsi Soprano Oyj:n liikkeeseen laskeman yhden miljoonan euron ei-vaihdettavan hybridilainan. Hybridilaina on oman pääoman ehtoinen laina. Merkinnän maksuvälineenä käytettiin Suomen Kulttuurirahaston omistamaa Sopranon yhden miljoonan euron joukkovelkakirjalainan pääomaa, joka olisi erääntynyt 5.6.2017. Hybridilainalla ei ole eräpäivää, sen pääoma on 1 000 000 euroa, emissiokurssi oli 100 prosenttia ja kuponkikorko 8,75 prosenttia. Yhtiöllä on oikeus lunastaa hybridilaina nimellisarvoon vuosittain eräpäivänä. Ellei yhtiö lunasta lainaa neljän vuoden aikana, lainan korko nousee 12,5 prosenttiin. Yhtiö ei saa jakaa osinkoa, ellei hybridilainan korkoa makseta. Hybridilainan korko kirjataan osingonjaon tavoin omasta pääomasta.

Soprano Oyj:n perustaja ja hallituksen puheenjohtaja Arto Tenhunen myönsi yhtiölle 200 000 euron suuruisen pääomalainan 23.6.2016. Lainan korko on 7,75 prosenttia ja eräpäivä on 31.5.2021, johon mennessä laina on vaihdettavissa 33,33 eurosentin merkintähinnalla enintään 600 000 Soprano Oyj:n uuteen osakkeeseen. Arto Tenhunen ja hänen lähipiirinsä omistusosuus oli vuoden vaihteessa 28,3 prosenttia ja mikäli hän käyttää vaihto-oikeutensa täysimääräisesti, hänen omistusosuutensa nousee 30,6 prosenttiin.

INVESTOINNIT

Katsauskaudella Soprano kehityshankkeisiin liittyvät investoinnit olivat 106 (378) tuhatta euroa. Konserni on kirjannut pääosan tuotekehityspanostuksista kuluiksi. Kuluiksi kirjatut digitaalisen oppimisympäristön tuotekehityskustannukset vuonna 2016 olivat runsaat 50 tuhatta euroa ja käytetyn työajan arvo noin 60 tuhatta euroa. Tietokoneet on hankittu leasing-rahoituksella.

HALLINTO

21.4.2016 pidetty Soprano Oyj:n varsinainen yhtiökokous vahvisti hallituksen jäsenmääräksi kuusi. Hallituksessa jatkoivat Arto Tenhunen ja Pekka Vennamo. Uusiksi hallituksen jäseniksi valittiin Irmeli Rytönen, Antti Palola, Mika Aaltonen ja Harri Koponen. Hallitus valitsi puheenjohtajaksi Arto Tenhunen ja varapuheenjohtajaksi Irmeli Rytönen. Arto Tenhunen toimii hallituksen päätoimisena puheenjohtajana.

Yhtiön varsinainen tilintarkastaja on tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy, päävastuullisena tilintarkastajana KHT Tuomas Honkamäki.

HENKILÖSTÖ

Vuonna 2016 henkilöstöä oli keskimäärin konsernin palveluksessa 110 (148) sisältäen lopetettujen toimintojen henkilökunnan. Katsauskauden lopussa oli 91 (120) henkilöä, joista 29 (31) työskenteli ulkomailla, Ruotsissa ja Venäjällä.

MUUTOKSET JOHDOSSA

KTM Jukka Virtamo aloitti konsernin talousjohtajana 1.4.2016. Sopranon hallitus nimitti 21.4.2016 Soprano Oyj:n johtoryhmän, johon kuuluvat puheenjohtajana Arto Tenhunen sekä jäsenenä toimitusjohtaja Kaisa Vikkula ja talousjohtaja Jukka Virtamo. Kaisa Vikkula toimii lisäksi liiketoimintojen johtoryhmän puheenjohtajana.

OSAKE JA OSAKKEENOMISTAJAT

Osakkeet ja osakepääoma

Vuoden 2016 päättyessä yhtiön kaupparekisteriin merkitty täysin maksettu osakepääoma oli 96 000 euroa ja osakkeiden lukumäärä 17 997 855 kappaletta. Yhtiökokouksessa kullakin osakkeella on yksi ääni.

Osakeomistus

Vuoden lopussa 100 suurinta osakkeenomistajaa omistivat 16 675 357 (16 651 918) osaketta eli 92,7 (92,5) prosenttia kaikista osakkeista. Yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan suorassa tai välillisessä omistuksessa oli 5 457 899 (5 727 086) osaketta eli 30,3 (31,8) prosenttia yhtiön osakkeiden lukumäärästä ja äänivallasta. Arto Tenhunen ja hänen lähipiirinsä omistusosuus oli vuoden vaihteessa 28,3 prosenttia ja mikäli hän käyttää merkintänsä pääomalainan vaihto-oikeutensa täysimääräisesti, hänen omistusosuutensa nousee 30,6 prosenttiin. Yhtiön hallituksen jäsenten ja johdon osakeomistukset on kuvattu tarkemmin yhtiön selvityksessä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä.

Yhtiöllä oli hallussaan katsauskauden lopussa 111 112 (72 170) omaa osaketta, mikä on 0,6 (0,4) prosenttia kaikista osakkeista ja äänistä. Tilikauden aikana hankitut osakkeet 66 720 kappaletta, on hankittu ostamalla ne NASDAQ OMX Helsingin pörssistä hallituksen jäsenten vuosipalkkioiden maksua varten. Hankittujen osakkeiden keskihinta palkkioineen oli 0,372 euroa. Yhtiöllä on kuusi osakkeenomistajaa, joista kunkin osakeomistus ylittää viisi prosenttia yhtiön osakkeista ja äänimäärästä. Yhtiöllä ei ole tiedossa osakkeenomistajien omistukseen ja äänivallan käyttöön liittyviä sopimuksia ja järjestelyitä. Tiedot suurimmista osakkeenomistajista ja sektorijakaumasta löytyvät liitetiedoista

ja yhtiön kotisivuilta www.soprano.fi kohdasta Sijoittajat / Omistajat.

Osakkeiden vaihto ja yhtiön markkina-arvo

Sopranon osake noteerataan Nasdaq OMX Helsingissä. Kaupankäyntitunnus on SOPRA. Yhtiön markkina- arvo 31.12.2016 oli 6 260 360 (7 546 713) euroa. Vuoden 2016 aikana Sopranon osakkeita vaihdettiin yhteensä 5 448 899 (3 666 662) kappaletta eli 30,3 (20,4) prosenttia yhtiön osakekannasta. Osakkeiden yhteenlaskettu vaihtoarvo oli 1 985 683 (2 304 687) euroa. Osakkeen alin kurssi oli 0,30 (0,41) euroa, ylin 0,51 (1,05 euroa) ja keskipurssi 0,364 (0,65) euroa. Vuoden 2016 osakkeen päätöskurssi oli 0,35 (0,42) euroa.

FIM Sijoituspalvelut Oy (FIM) toimi Sopranon osakkeen markkinatakaajana helmikuun loppuun asti. Maaliskuun alusta tehtävä siirtyi S-ryhmän sisäisellä liiketoimintasiirrolla S-Pankkiin.

Markkinatakaussopimuksen tarkoituksena on edistää NASDAQ Helsinki Oy:ssä listatun Sopranon osakkeen likviditeettiä ja pienentää osto- ja myyntitarjousten eroa. Sopimuksen mukaan S-Pankki sitoutuu antamaan jatkuvasti Sopranon osakkeita koskevia osto- ja myyntitarjouksia omaan lukuunsa NASDAQ Helsingin tavanomaisina kaupankäyntiaikoina.

Markkinatakaajan vähimmäisveloitteet on määritellyt NASDAQ Helsingin toimitusjohtajan markkinatakausta antamassa ohjeessa. Markkinatakaaja sitoutuu antamaan tarjouksia ainakin 85 prosenttia jatkuvan kaupankäynnin ajasta, ja arvopaperiin kaupankäyntipäivän aikana sovellettavassa huutokauppanettelyssä. Tarjottava osakemäärä sitovissa osto- ja myyntinoteerauksissa on määrä, jossa kaupan arvo on vähintään 4 000 euroa. Osto- ja myyntitarjouksen välinen erotus saa olla enintään 4 prosenttia laskettuna ostotarjouksesta.

Valtuutukset

Katsauskauden päättyessä hallituksella oli voimassa olevia valtuuksia enintään 5 000 000 uuden tai yhtiön hallussa olevan osakkeen osakeanteihin, optio-oikeuksien tai muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamiseen yhdessä tai useammassa erässä. Lisäksi yhtiökokous myönsi hallitukselle huhtikuussa valtuudet hankkia enintään 1 000 000 kappaletta omia osakkeita. Tästä valtuutuksesta käytettiin hallituksen jäsenten vuosipalkkioiden maksua varten 66 720 osaketta eli valtuutuksesta oli jäljellä vuoden lopussa 933 280 osaketta.

MERKITTÄVIMMÄT RISKIT JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Liiketoimintojen johtoryhmä identifioi vuosittain konsernin riskejä, arvioi niiden suuruuden ja toteutumisen

todennäköisyyden sekä suunnittelee toimenpiteet, joilla riskien realisoiduminen voidaan estää tai niiden haitallisia vaikutuksia voidaan pienentää. Raportti esitetään hallitukselle.

Soprano-konsernin riskit on jaoteltu liiketoimintariskeihin (esimerkiksi uusiin tuotteisiin, teknologiaan, asiakassegmentteihin ja markkinaan liittyvät riskit), toiminnallisiin riskeihin (esimerkiksi sisäisistä prosesseista, virheistä, juridisista riidoista ja järjestelmistä aiheutuvat riskit tulokselle tai yrityskuvalle) ja rahoitusriskeihin (esimerkiksi maksuvalmius- ja luottotappioriskit).

Johdon näkemyksen mukaan konsernin suurimmat riskit liittyvät rahoituksen riittävyyteen ja yhtiön maksuvalmiuteen sekä valtion koulutukseen kohdistuviin säästötoimenpiteisiin (asiakkaiden oppisopimusrahoituksen supistuminen) ja yhtiön kykyyn löytää tilalle asiakkaita, jotka ovat valmiit maksamaan itse koko koulutuksen hinnan. Maksuvalmiusriskiä pienennetään factoring-rahoituksella ja luottolimittillä. Konsernin maksuvalmius on vuoden aikana parantunut operatiivisen liiketoiminnan tulospaannuksen myötä. Lisäksi Soprano on saanut pääomia myymistään osakkuusyhtiöistä.

Kehityshankkeidensa rahoittamiseksi yhtiö suunnittelee joukkorahoitusta. Julkisesti rahoitettujen tutkintojen tilalle yhtiö on kehittänyt uusia konsepteja, joita testataan asiakaskunnassa. Luottotappioriskin pienentämiseksi yhtiö seuraa asiakkaiden luottoluokitusta ja niissä tapahtuvia muutoksia.

Valuuttakurssiriski on pieni, koska Ruotsissa ja Venäjällä tuotot ja kulut ovat kohdemaan valuutassa, jolloin riski kohdistuu tuloksen kotiuttamiseen ja tytäryhtiön oman pääoman muuntoeroon.

Merkittävimpinä liiketoimintariskeinä johto näkee orgaanisen kasvun aikaan saaminen kun koko toimiala on digimurroksessa, sekä uusien skaalautuvien palveluiden kehittämisen ja niiden onnistuneen lanseerauksen. Kehitystyötä tehdään yhdessä tutkijoiden ja asiakkaiden kanssa. Ruotsin tytäryhtiön kehittämää monikanavaisia oppimispalveluita ja pilvipalveluita on otettu käyttöön Suomessa. Hinnittelulla pyritään lisäämään kiinnostusta ja volyymia uusia skaalautuvia palveluita kohtaan. Toiminnallisista riskeistä merkittävimmät liittyvät organisaatioon, selkeisiin rooleihin ja vastuihin sekä henkilöstön oman osaamiseen kehittämiseen uusia palveluja ja asiakastarpeita vastaavaksi.

KATSAUSKAUDEN JÄLKEISET OLENNAISET TAPAHTUMAT

Soprano ilmoitti tammikuussa, että Management Institute of Finland MIF investoi yksilön ja organisaation oppimiskyvykkyyden parantamiseen. Tavoitteen

saavuttamiseksi yhtiö kehittää helppokäyttöisiä ja pedagogisesti suunniteltuja oppimisen pilvipalveluita, jotka tukevat asiakasorganisaatioiden ja yksilöiden kehitystarpeita. Yhtiö näkee perinteisen luokkahuonekoulutuksen korvaantuvan asteittain monimuotokoulutuksella. MIF valmistelee Koulutus palveluna (Taas) -konseptia Suomen markkinoille ja kehittää sitä yhdessä asiakkaiden kanssa. Keväällä MIF tuo markkinoille pilvipalveluiden avulla asiakkaille tarjottavat ajasta ja paikasta riippumattomat koulutus-, oppimis- ja kehittämisratkaisut. Yhtiö on kiinnostunut selvittämään joukkorahoitusta vaihtoehtona uusien disruptiivisten koulutusratkaisuiden vaatimien investointien toteuttamiseksi.

Informator Tieturi Group tuo Suomeen kuukausiveloitteisen Training as a Service (TaaS) -koulutuspalvelun. Koulutusta voi jatkossa hankkia henkilöstölle kuukausiveloitteisena palveluna tai perinteiseen tapaan yksittäiseen tarpeeseen.

Soprano julkisti helmikuussa liiketoimintasegmenttien taloudelliset FAS vertailuluvut 2014-2016 (tilintarkastamaton arvio). Liiketoiminnan kehityksen tulevaa vertailua helpottaakseen konserni arvioi vertailulukuja uusille liiketoimintasegmenteille. Vuosien 2014-2015 luvut ovat karkeita arvioita, koska vastaavia liiketoimintoja ei ole aiemmin ollut tai niitä ei ole käsitelty erillisinä tulosityksikköinä.

Informator Tieturi Group -liiketoimintasegmentti: Vertailukelpoinen liikevaihto 2016 oli 10 miljoonaa euroa, käyttökate (EBITDA) 0,1 miljoonaa euroa ja liike-tulos (EBIT) 0,1 miljoonaa euroa. Uuden segmentin karkeasti arvioitu liikevaihto 2015 oli noin 12 m€, käyttökate noin -0,1 m€ ja liike-tulos noin -0,2 m€. Vastaavasti 2014 liikevaihto oli noin 13,7 m€, käyttökate noin -0,5 m€ ja liike-tulos noin -0,9 m€ tappiollinen.

Management Institute of Finland MIF -liiketoimintasegmentti: Vertailukelpoinen liikevaihto oli 5,9 miljoonaa euroa, käyttökate (EBITDA) 0,3 miljoonaa euroa ja

liike-tulos (EBIT) 0,1 miljoonaa euroa. Uuden segmentin karkealla tasolla arvioitu liikevaihto 2015 oli noin 5,5 m€, käyttökate 0,1 ja liike-tulos noin 0 m€. Vastaavasti 2014 liikevaihto oli noin 9,8 m€, käyttökate noin -0,7 m€ ja liike-tulos noin -0,8 m€ tappiollinen.

Johdon näkemyksen mukaan molemmat liiketoimintasegmentit ovat kannattavia, kilpailukykyisiä ja valmiita itsenäistymään. Yhtiö valmistelee joukkorahoitusta yhtenä liiketoimintasegmenttien itsenäisen kasvun rahoitusvaihtoehtona.

Yhtiö täytti vuoden vaihteessa rahoitussopimuksen muut kovenantit paitsi nettovelkojen suhteen käyttökatteeseen. Yhtiö on saanut pankilta vuoden 2017 puolella suostumuksen siihen, ettei rahoitussopimuksen ehdon täyttämättä jättäminen johda pankin puolelta muihin toimenpiteisiin kuin viiden tuhannen euron sopimussakon maksamiseen. Lisäksi pankki poistaa rahoitussopimuksesta kyseisen ehdon, mutta lainan korkomarginaali nousee 0,25 prosenttiyksikköä. Lisäksi Finnveran luoton takausprovisio nousee 0,15 %.

TALOUDELLINEN OHJEISTUS VUODELLE 2017

Soprano konsernin vertailukelpoisen liikevaihdon ennakoidaan kasvavan maltillisesti ja liike-tuloksen kääntyvän positiiviseksi vuonna 2017.

VOITONJAKO

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että tilikauden tuloksesta ei jaeta osinkoa ja tilikauden tulos siirretään edellisten tilikausien voittovarojen tilille.

Yhtiö antaa erillisen selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä.

Helsingissä 1. maaliskuuta 2017

SOPRANO OYJ
Hallitus

TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

LAAJA TULOSLASKELMA JA KANNATTAVUUS	2016	2015	2014
Liikevaihto, tuhatta euroa	16 661	20 273	22 639
Liikevoitto, tuhatta euroa	-649	-89	-1 503
% liikevaihdosta	-3,9 %	-0,4 %	-6,6 %
Käyttökate	-294	440	-968
Rahoitustuotot- ja kulut (netto), tuhatta euroa	420	-354	-522
% liikevaihdosta	2,5 %	-1,7 %	-2,3 %
Voitto ennen veroja, tuhatta euroa	-141	-306	-1 990
% liikevaihdosta	-0,8 %	-1,5 %	-8,8 %
Tilikauden voitto, tuhatta euroa	467	-364	-2 474
Sijoitetun pääoman tuottoprosentti (ROI), %	10,4 %	-0,8 %	-21,7 %
Oman pääoman tuottoprosentti (ROE), %	10,9 %	-12,6 %	-58,9 %

RAHAVIRRAT	2016	2015	2014
Liiketoiminnasta kertyneet rahavirrat, tuhatta euroa	-895	-850	-1 243
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden sekä liiketoimintojen myynneistä, tuhatta euroa	2 046	217	169
Investoinnit, tuhatta euroa	-106	-378	-205
% liikevaihdosta	0,6 %	1,9 %	0,8 %
Rahavirrat investointien jälkeen, tuhatta euroa	1 089	-1 002	-2 022

TASE JA VAKAVARAISUUS	2016	2015	2014
Pitkäaikaiset varat, tuhatta euroa	8 409	9 070	9 649
Oma pääoma (emoyhtiön omistajien osuus), tuhatta euroa	4 834	3 369	3 737
Vieras pääoma, tuhatta euroa	7 447	10 724	12 596
Taseen loppusumma, tuhatta euroa	12 281	14 337	16 386
Korolliset rahoitusvelat, tuhatta euroa	3 232	4 858	4 326
Korolliset nettorahoitusvelat, tuhatta euroa	2 398	4 612	3 168
Omavaraisuusaste, %	41,2 %	24,6 %	24,1 %
Nettovelkaantumisaste, %	49,6 %	145,8 %	85,0 %

HENKILÖKUNTA	2016	2015	2014
Henkilöstön määrä keskimäärin	110	148	179
josta Suomessa	75	107	140

VALUUTTAKURSSIT	2016	2015	2014
Tärkeimmät valuuttakurssit (31.12.)			
Ruotsin kruunu	9,5525	9,1895	9,393
EUR/SEK	0,10	0,11	0,11

OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT	2016	2015	2014
Osakekohtainen tulos, euroa, laimentamaton	0,03	-0,02	-0,15
Osakekohtainen tulos, euroa, laimennettu	0,03	-0,02	-0,15
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma / osake, euroa	0,27	0,19	0,21
Osakkeiden keskimääräinen lukumäärä (1 000 kpl)	17 919	17 891	16 615
Liikkeessä olevien osakkeiden lukumäärä kauden lopussa (1 000 kpl)	17 887	17 926	17 890
Osakkeiden laimennusvaikutuksella oikaistu keskimääräinen lukumäärä (1 000 kpl)	17 919	17 891	16 615
Osakkeiden laimennusvaikutuksella oikaistu lukumäärä kauden lopussa (1 000 kpl)	18 487	17 926	17 890
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma, tuhatta euroa	4 834	3 369	3 737
Hinta / voittosuhte (P/E)	11,7	neg.	neg.
Osakkeen raportointikauden viimeinen pörssikurssi, euroa	0,35	0,42	0,64
Osakkeen ylin kurssi, euroa	0,51	1,05	1,80
Osakkeen alin kurssi, euroa	0,30	0,41	0,62
Osakkeen kaupankäyntimäärällä painotettu keskikurssi, euroa	0,36	0,65	1,09
Osakekannan markkina-arvo kauden lopussa, milj. euroa	6 260	7 547	11 449
Osakkeen vaihto (1 000 kpl)	5 449	3 667	7 493
Vaihdon osuus osakekannasta, %	30,3 %	20,4 %	41,6 %

OSATEKIJÖITÄ VAIHTOEHTOISIIN TUNNUSLUKUIHIN

Yhtiön johto on päättänyt esittää tavanomaisten IFRS-tilinpäätösnormistossa määriteltyjen tunnuslukujen lisäksi myös alla eritellyllä tavalla vaihtoehtoisia tunnuslukuja, jotta liiketoimintojen taloudellista kehitystä voidaan kuvata laaja-alaisemmin ja jotta eri katsauskausten vertailukelpoisuus helpottuu.

NETTOVELAT	2016	2015	2014
Pitkäaikaiset korolliset velat	766	2 337	2 658
Lyhytaikaiset korolliset velat	2 466	2 521	1 668
Korolliset velat yhteensä	3 232	4 858	4 326
Rahavarat	834	245	1 158
Korolliset nettorahoitusvelat	2 398	4 612	3 168

VAIHDON OSUUS OSAKEKANNASTA	2016	2015	2014
Osakkeen vaihto 1000 kpl	5 449	3 667	7 493
Osakkeiden kokonaismäärä	17 998	17 998	17 998
Vaihdon osuus osakekannasta, %	30,3 %	20,4 %	41,6 %

NETTOKÄYTTÖPÄÄOMA	2016	2015	2014
Lyhytaikaiset saamiset	3 038	4 133	5 497
Rahavarat	834	245	1 158
Lyhytaikainen vieras pääoma	6 647	8 281	9 804
Nettokäyttöpääoma	-2 775	-3 903	-3 149

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Käyttökate = Liiketulos + poistot ja arvonalentumiset

Sijoitetun pääoman tuotto:

$$\frac{(\text{voitto/tappio ennen veroja} + \text{rahoituskulut})}{(\text{oma pääoma} + \text{korolliset velat (kauden alun ja lopun keskiarvona)})} \times 100$$

Oman pääoman tuotto:

$$\frac{\text{voitto/tappio}}{\text{oma pääoma(kauden alun ja lopun keskiarvona)}} \times 100$$

Omavaraisuusaste:

$$\frac{\text{oma pääoma}}{\text{taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}}$$

Korolliset nettovelat:

Pitkäaikaiset korolliset velat + pitkäaikaisten korollisten velkojen lyhennyserät + lyhytaikaiset korolliset velat - rahat ja pankkisaamiset

Nettovelkaantumisaste:

$$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Oma pääoma yhteensä}} \times 100$$

Tulos/osake:

$$\frac{\text{emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos}}{\text{ulkona olevien osakkeiden osakeantikorjattu keskimääräinen lukumäärä}}$$

Oma pääoma per osake:

$$\frac{\text{emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{osakkeiden osakeantikorjattu lukumäärä kauden lopussa}}$$

Nettokäyttöpääoma:

Rahoitusomaisuus - lyhytaikainen vieras pääoma

Rahoitusomaisuus:

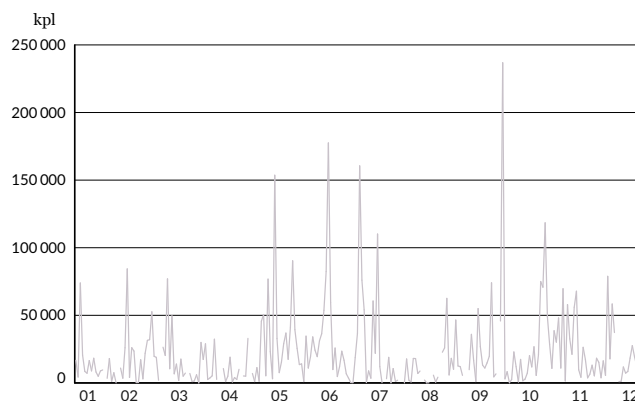
Lyhytaikaiset saamiset + rahat

Sopranon osakkeen kurssikehitys 2012–2016

Lähde: Nasdaq OMX Helsinki

Sopranon osakkeen päivävaihto 2016

Soprano Oyj konsernitilinpäätös

1.1. - 31.12.2016

SOPRANO OYJ KONSERNI TILINPÄÄTÖS 1.1. - 31.12.2016 (IFRS)

Sisältö	sivu
Konsernin laaja tuloslaskelma	16
Konsernitase	17
Konsernin rahavirtalaskelma	18
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	19
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	20
Konsernin perustiedot	20
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	20
Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet	24
Aineettomat hyödykkeet	25
Vuokrasopimukset	26
Työsuhde-etuudet	27
Rahoitusvarat ja rahoitusvelat	28
1. Liikevaihto ja maantieteellisiä alueita koskevat tiedot	32
2. Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot	32
3. Myydyt liiketoiminnot	33
4. Liiketoiminnan muut tuotot	34
5. Liiketoiminnan muut kulut	34
6. Poistot	34
7. Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	35
8. Tilintarkastajien palkkiot	35
9. Tutkimus- ja kehittämismenot	35
10. Rahoitustuotot	35
11. Rahoituskulut	35
12. Muut laajan tuloslaskelman erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi	35
13. Tuloverot	36
14. Osakekohtainen tulos	36
15. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	37
16. Aineettomat hyödykkeet	38
17. Osuudet osakkuusyhtiöissä	41
18. Muut osakkeet ja osuudet	41
19. Pitkäaikaiset saamiset	42
20. Laskennalliset verosaamiset ja -velat	42
21. Myyntisaamiset ja muut saamiset	42
22. Rahavarat	43
23. Omaa pääomaa koskevat liitetiedot	43
24. Osakeperusteiset maksut	44
25. Rahoitusvelat	44
26. Ostovelat ja muut velat	45
27. Rahoitusriskien hallinta	46
28. Liiketoiminnan rahavirtojen oikaisut	49
29. Muut vuokrasopimukset	49
30. Ehdolliset velat ja varat sekä hankintasitoumukset	49
31. Lähipiiritapahtumat	50
32. Osakkeenomistuksen jakauma ja tiedot osakkeenomistajista	51
33. Tilikauden jälkeiset tapahtumat	52

KONSERNIN LAAJA TULOSLASKELMA

tuhatta euroa

Liite-
tieto

1.1.-31.12.2016

1.1.-31.12.2015

Jatkuvat toiminnot			
Liikevaihto	1	16 661	20 273
Liiketoiminnan muut tuotot	4	56	608
Aineiden ja tarvikkeiden käyttö		-7 153	-8 522
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	7	-6 221	-8 136
Poistot	6	-355	-529
Liiketoiminnan muut kulut	5	-3 635	-3 782
Liikevoitto (tappio)		-649	-89
Rahoitustuotot	10	1 107	14
Rahoituskulut	11	-687	-368
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	17	89	136
Voitto (tappio) ennen veroja		-141	-306
Tuloverot	13	19	82
Tilikauden voitto (tappio), jatkuvat toiminnot		-122	-224
Voitto (tappio), lopetetut toiminnot		589	-140
Tilikauden voitto (tappio)		467	-364
Muut laajan tuloksen erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi			
Rahavirran suojaus verovaikutus huomioituna		1	-4
Tytäryhtiöihin tehtyjen nettosijoitusten muuntoerot	12	-32	-15
Tilikauden laaja tulos yhteensä		436	-383
Tilikauden voiton (tappion) jakautuminen			
Emoyrityksen omistajille		467	-364
Määräysvallattomille omistajille		0	0
		467	-364
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen			
Emoyrityksen omistajille, jatkuvat toiminnot		-153	-243
Emoyrityksen omistajille, lopetetut toiminnot		589	-140
Määräysvallattomille omistajille		0	0
		436	-383
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos:			
laimentamaton osakekohtainen tulos (euroa)	14	0,03	-0,02
laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos (euroa)	14	0,03	-0,02

KONSERNITASE

tuhatta euroa

Liite-
tieto**31.12.2016**

31.12.2015

VARAT**Pitkäaikaiset varat**

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	15	347	473
Liikearvo	16	5 405	6 001
Muut aineettomat hyödykkeet	16	234	320
Osuudet osakkuusyrityksissä	17	1 229	804
Muut osakkeet ja osuudet	18	41	44
Pitkäaikaiset saamiset	19	550	816
Laskennalliset verosaamiset	20	603	611
		8 409	9 070

Lyhytaikaiset varat

Myyntisaamiset ja muut saamiset	21	3 038	4 133
Rahavarat	22	834	245
		3 872	4 378

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät	2	0	889
---	---	---	-----

Varat yhteensä		12 281	14 337
-----------------------	--	---------------	--------

OMA PÄÄOMA JA VELAT**Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma**

Osakepääoma	23	96	96
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		5 027	5 002
Muut rahastot		-3	-4
Muuntoerot		-125	-92
Kertyneet voittovarot		-1 161	-1 632
Oman pääehtoinen laina		1 000	0
		4 834	3 369

Määräysvallattomien omistajien osuus		0	0
--------------------------------------	--	---	---

Oma pääoma yhteensä		4 834	3 369
----------------------------	--	--------------	-------

Pitkäaikaiset velat

Laskennalliset verovelat	20	34	52
Rahoitusvelat	25	766	2 332
Muut velat		0	60
		800	2 444

Lyhytaikaiset velat

Ostovelat ja muut velat	26	4 181	5 938
Lyhytaikaiset rahoitusvelat	25	2 466	2 343
		6 647	8 281

Velat yhteensä		7 447	10 724
-----------------------	--	--------------	--------

Myytävänä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin liittyvät velat	2	0	243
--	---	---	-----

Oma pääoma ja velat yhteensä		12 281	14 337
-------------------------------------	--	---------------	--------

KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA

tuhatta euroa	Liite- tieto	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRRAT			
Tilikauden voitto		467	-364
Oikaisut:			
Liiketoimet, joihin ei liity maksutapahtumaa	28	-542	64
Korkokulut ja muut rahoituskulut		390	378
Korko ja osinkotuotot		-43	-23
Verot		-19	-82
Käyttöpääoman muutokset:			
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos		1 287	1 521
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos		-2 006	-1 958
Maksetut korot		-431	-387
Saadut korot		43	14
Maksetut verot		-1	-13
Liiketoiminnan nettorahavirta		-855	-850
INVESTOINTIEN RAHAVIRRAT			
Tytäryritysten myynti vähennettynä myyntihetken rahavaroilla	3	-103	133
Osakkuusyrityksen myynti		2 149	0
Investoinnit aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin		-96	-347
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin		-10	-31
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myynti		0	84
Saadut osingot		44	9
Investointien nettorahavirta		1 984	-152
RAHOITUKSEN RAHAVIRRAT			
Pitkäaikaisten saamisten muutos		-125	0
Lainojen nostot		665	2466
Lainojen takaisinmaksu		-809	-2154
Omien osakkeiden myynnit ja ostot		-25	0
Rahoitusleasingvelkojen maksut		-246	-224
Rahoituksen nettorahavirta		-540	88
Rahavarojen muutos		589	-913
Rahavarat tilikauden alussa		245	1 158
Rahavarat tilikauden lopussa	22	834	245

LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

	Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma							Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yht.	
tuhatta euroa	Osake- pääoma	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muut rahastot	Omat osak- keet	Muunto- erot	Kerty- neet voitto- varat	Oman pääoman ehtoinen laina	Yht.		
Oma pääoma 1.1.2015	96	4 952	0	34	-77	-1 268	0	3 737	0	3 737
Tilikauden tulos						-364		-364		-364
Muuntoerot					-15			-15		-15
Rahavirran suojaus			-4					-4		-4
Tilikauden laaja tulos yhteensä			-4		-15	-364		-383	0	-383
Omien osakkeiden hankinta		34		-34				0		0
Omina osakkeina annetut palkkiot		15		0				15		15
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä		49		-34				15	0	15
Oma pääoma 31.12.2015	96	5 002	-4	0	-92	-1 632	0	3 369	0	3 369
Tilikauden tulos						467		467		467
Muuntoerot					-32			-32		-32
Rahavirran suojaus			1					1		1
Tilikauden laaja tulos yhteensä			1		-32	467		436	0	436
Omien osakkeiden hankinta		-25						-25		-25
Osakkeina annetut palkkiot		50						50		50
Vaihtovelkakirjan vaihto-oikeuksien arvo						5		5		5
Oman pääoman ehtoinen laina							1 000	1 000		1 000
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä		25				5	1 000	1 030	0	1 030
Oma pääoma 31.12.2016	96	5 027	-3	0	-125	-1 161	1 000	4 834	0	4 834

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

KONSERNIN PERUSTIEDOT

Soprano Oyj on palveluliiketoiminnan kehitysyhtiö. Strategiansa mukaisesti Soprano keskittyy nyt koulutusalan rakennemuutoksen toteutukseen. Yhtiöstä on kasvanut Pohjoismaiden johtava yksityinen yritysten ja organisaatioiden kouluttaja. Tavoitteemme on olla asiakkaalle halutuin kumppani osaamisen kehittämisessä sekä tarjota asiakkaalle paras kurssitarjonta, halutuimmat valmentajat sekä uusimmat oppimisympäristöt.

Sopranon asiantuntijat palvelevat Helsingissä, Tampereella, Jyväskylässä, Oulussa, Tukholmassa, Göteborgissa, Malmössä ja Pietarissa, verkoston kautta kymmenissä maissa sekä virtuaalisesti ympäri maailman.

Soprano Oyj:n osake on noteerattu NASDAQ OMX Helsingin pörssissä, osakkeen tunnus on SOPRA.

Konsernin emoyritys on Soprano Oyj. Emoyrityksen kotipaikka on Helsinki ja sen rekisteröity osoite on Tammasaarenkatu 5, 00130 Helsinki. Konsernitilinpäätös on saatavissa internet-osoitteesta www.soprano.fi tai konsernin emoyrityksen pääkonttorista osoitteesta Tammasaarenkatu 5, 00180 Helsinki.

Soprano Oyj:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 28.03.2017 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi.

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Laatimisperusta

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2016 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaisissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä

täydentävien kirjanpito- ja yhteisöläinsäädännön vaatimusten mukaiset.

Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta myytävissä olevia rahoitusvaroja, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja, suojauskohteita käyvän arvon suojauksessa ja käteisvaroina suoritettavia osakeperusteisia liiketoimia, jotka on arvostettu käypään arvoon. Tilinpäätöstiedot esitetään tuhansina euroina.

Oletus toiminnan jatkuvuudesta

Tilinpäätös tilikaudelta 2016 on laadittu perustuen toiminnan jatkuvuuteen. Yhtiön johto on toiminnan jatkuvuuden periaatetta arvioidessaan huomioinut yhtiön päivitetyn liiketoimintasuunnitelman ja siihen liittyvät ennusteet sekä käytettävissä olevat rahoituslähteet ja uudelleenrahoitukseen sekä likviditeettiin liittyvät riskit.

Vuoden lopussa konsernin pankkilainan määrä oli 1,1 miljoonaa euroa, tililimiitti 0,6 miljoonaa euroa ja factoring-limiitti 2,1 miljoonaa euroa. Yhtiö täytti vuoden vaihteessa rahoitussopimuksen muut kovenantit paitsi nettovelkojen suhteen käyttökatteeseen. Yhtiö on saanut pankilta vuoden 2017 puolella suostumuksen siihen, ettei rahoitussopimuksen ehdon täyttämättä jättäminen johda pankin puolelta muihin toimenpiteisiin kuin viiden tuhannen euron sopimussakon maksamiseen. Lisäksi pankki poistaa rahoitussopimuksesta kyseisen ehdon, mutta lainan korkomarginaali nousee 0,25 prosenttiyksikköä. Omaan pääomaan sisältyy 603 tuhatta euroa laskennallisia verosaamisia.

Uudet ja tulevat IFRS-standardit, jotka ovat voimassa 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla

Konsernitilinpäätös on laadittu noudattaen samoja laadintaperiaatteita kuin vuonna 2015, lukuun ottamatta seuraavia uusia standardeja, tulkintoja ja muutoksia olemassa oleviin standardeihin, joita konserni on soveltanut 1.1.2016 alkaen.

AIHE	KESKEISET VAATIMUKSET	VOIMAANTULO*
<i>Vuosittaiset parannukset IFRS-standardeihin 2012–2014</i>	Uusimmat vuosittaiset parannukset selventävät seuraavia asioita: • IFRS 5 – kun omaisuuserä (tai luovutettavien erien ryhmä) siirretään “myytävänä olevista” “omistajille jaettavaksi” tai päinvastoin, kyseessä ei ole myyntiä tai omistajille jakamista koskevan suunnitelman muutos, eikä sitä tarvitse käsitellä sellaisena • IFRS 7 – toisille osapuolille luovutettujen rahoitusvarojen (esim. faktoring) osalta täsmällistä ohjeistusta, josta on apua johdolle ratkaistaessa, muodostavatko hoitojärjestelyn ehdot “säilyvän intressin” ja näin ollen täytyvätkö taseesta pois kirjaamisen edellytykset • IFRS 7 – rahoitusvarojen ja -velkojen netottamista koskevat lisätiedot tarvitsee esittää osavuositarkastuksessa vain, jos IAS 34 edellyttää sitä • IAS 19 – työsuhteen päättymisen jälkeisiä etuuksia koskeviin velvoitteisiin sovellettavaa diskonttauslaskoa määritettäessä ratkaisevaa on valuutta, jonka määräisiä velat ovat, ei maa, jossa ne syntyvät • IAS 34 – mitä tarkoittaa standardissa mainittu “muualla osavuositarkastuksessa esitetty informaatio”; tätä helpotusta hyödyntävien yritysten on tehtävä ristikkäisviittaukset osavuositilinpäätöksen ja kyseisen informaation sijaintipaikan välille ja asettaa kyseinen informaatio käyttäjien saataville samoilla ehdoilla ja samaan aikaan kuin osavuositilinpäätös. Johto on käynyt läpi yllämainittujen kohtien vaatimukset ja todennut, että niillä ei ole vaikutusta tai on vain vähäistä merkitystä konsernin tilinpäätökseen	1.1.2016
<i>Tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja koskeva hanke - muutokset IAS 1:een</i>	IAS 1:een Tilinpäätöksen esittäminen tehdyt muutokset liittyvät esitettäviä tietoja koskevaan IASB:n hankkeeseen (Disclosure Initiative), jossa selvitetään, miten tilinpäätöstä voitaisiin kehittää. Muutoksella selkeytetään useita asioita, mm. • Olennaisuus – tietoja ei saa yhdistää eikä erotella siten, että hyödyllinen informaatio hämärtyy. Silloin kun erät ovat olennaisia, on annettava riittävästi tietoa niiden vaikutuksesta taloudelliseen asemaan tai tulokseen. • Erittelyt ja välisummat – IAS 1:n mukaisia tilinpäätöseriä voi olla tarpeen eritellä, jos tällä on merkitystä yrityksen taloudellisen aseman tai tuloksen ymmärtämisen kannalta. Myös välisummien käyttämisestä annetaan uutta ohjeistusta. • Liitetiedot – vahvistetaan, ettei liitetietoja tarvitse esittää tietyssä järjestyksessä. • Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävistä sijoituksista johtuvat muut laajan tuloksen erät – osuus pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävistä sijoituksista johtuvista muista laajan tuloksen eristä ryhmitellään sen perusteella, siirretäänkö erät myöhemmin tulosvaikutteisiksi. Kumpikin ryhmä esitetään omana eränään muissa laajan tuloksen erissä. Siirtymäsääntöjen mukaan näistä muutoksista ei tarvitse esittää IAS 8:n edellyttämiä tietoja, jotka koskevat uusien standardien tai laatimisperiaatteiden käyttöönottoa. Johto on käynyt läpi yllämainittujen kohtien vaatimukset ja todennut, että niillä ei ole vaikutusta tai on vain vähäistä merkitystä konsernin tilinpäätökseen	1.1.2016

* Sovelletaan mainittuna päivänä tai sen jälkeen alkavilla raportointikausilla

Myöhemmin voimaan tulevat IFRS-standardit, tulkinnat ja muutokset

Seuraavassa esitetään luettelo standardeista ja tulkinnista, jotka on julkaistu mutta tulevat voimaan myöhemmin kuin 1.1.2016.

AIHE	KESKEISET VAATIMUKSET	VOIMAANTULO*
<i>IFRS 9 Rahoitus-instrumentit ja siihen liittyvät muutokset useaan muuhun standardiin</i>	IFRS 9 ”Rahoitusinstrumentit” korvaa IAS 39 –standardin ja se tuo muutoksia rahoitusvarojen luokitteluun ja arvostamiseen, niiden arvonalentumisen määrittämiseen sekä suojauslaskennan periaatteisiin. Rahoitusvaroina olevat velkakirjasijoitukset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon, mutta vain silloin kun liiketoimintamallin tavoitteena on pitää nämä sijoitukset ja kerätä kaikki sopimukseen perustuvat rahavirrat ja kun instrumentin sopimukseen perustuvat rahavirrat koostuvat yksinomaan pääoman ja koron maksusta. Kaikki muut rahoitusvarana olevat velkakirjasijoitukset ja osakesijoitukset, sekä strukturoidut sijoitustuotteet, kirjataan käypään arvoon. Kaikki rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Poikkeuksena ovat käyvän arvon muutokset osakesijoituksista, joita ei pidetä kaupankäyntitarkoituksessa: ne voidaan kirjata joko tuloslaskelmaan tai oman pääoman rahastoihin (jolloin niitä ei myöhemmin siirretä tulosvaikutteisiksi). Lisäksi jotkut rahoitusvaroihin kuuluvat velkakirjasijoitukset voidaan arvostaa käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta yrityksen liiketoimintamallista riippuen. Konsernin laatiman analyysin mukaan standardin käyttöönotolla ei ole merkittävää vaikutusta rahoitusvarojen luokitteluun, sillä konsernilla on käytännössä vain myyntisaamisia rahoitusvaroissa. Rahoitusvarojen arvonalentuminen on määritettävä odotettavissa oleviin luottotappioihin perustuvaa mallia käyttäen. Konsernin merkittävimmät rahoitusvarat ovat myyntisaamiset ja niihin konserni tulee soveltamaan standardin sallimaa yksinkertaistettua menettelyä, jolloin tappio kirjataan varausmatriisia käyttäen koko voimassaoloajalta, paitsi jos rahoitusvarojen katsotaan olevan luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita. Uudet suojauslaskentasäännöt tuovat suojauslaskennan lähemmäs yleisiä riskienhallinnan käytäntöjä. Suojauslaskennan muutokset eivät tule lisäämään konsernissa suojauslaskennan soveltamista, mutta yleisesti ottaen suojauslaskennan soveltaminen on jatkossa helpompaa mm. siksi, että vain prospektiivinen tehokkuustestaus vaaditaan ja riskikomponentti voidaan määrittää suojattavaksi eräksi. Uusi standardi sisältää myös aiempaa laajemmat liitetietovaatimukset ja esittämistapaan tulee muutoksia. IFRS 9 astuu voimaan 1.1.2018 jolloin konserni ottaa sen myös käyttöön.	1.1.2018

* Sovelletaan mainittuna päivänä tai sen jälkeen alkavilla raportointikausilla

** ei vielä hyväksytty EU:ssa

AIHE	KESKEISET VAATIMUKSET	VOIMAANTULO*
IFRS 15 Myyntituotot asiakas- sopimuksista ja siihen liittyvät muutokset useaan muuhun standardiin	Konserni tuottaa pääsääntöisesti koulutuspalveluja, jotka tuloutetaan luovutuksen mukaan. IASB on julkaissut uuden tulouttamisstandardin. Se korvaa tavaroiden ja palvelujen myyntiä koskevan IAS 18:n ja pitkäaikaishankkeita koskevan IAS 11:n. Uuden standardin peruseräteenä on, että myyntituotot kirjataan, kun tavaraa tai palvelua koskeva määräysvalta siirtyy asiakkaalle – aiemmin käytettyjen riskien ja etujen sijaan tarkastellaan siis määräysvaltaa. Myyntituottojen kirjaamisessa on sovellettava uutta viisivaiheista prosessia: · yksilöidään asiakassopimukset · yksilöidään erilliset suoritevelvoitteet · määritetään sopimuksen mukainen transaktiohintaa · kohdistetaan transaktiohintaa erillisille suoritevelvoitteille, ja · kirjataan myyntituotto, kun kukin suoritevelvoite on täytetty. Johto on analysoinut sopimuskantaa ja uutta tuloutusstandardia ja todennut, että uudella standardilla ei tule olemaan merkittävää vaikutusta konsernin tulouttamisperiaateisiin ja ajankohtaan.	1.1.2018
IFRS 16 Vuokra- sopimukset	Konsernilla ei ole muita merkittäviä standardin piiriin kuuluvia vuokrasopimuksia kuin toimitilojen ja laitteiden vuokrasopimukset. IFRS 16 vaikuttaa lähinnä vuokralle ottajien kirjanpitoon, ja sen seurauksena kaikki muut vuokrasopimukset, paitsi arvoltaan pienet ja lyhytaikaiset, merkitään taseeseen. Vuokralle ottajan näkökulmasta standardissa on luovuttu nykyisestä jaottelusta operatiivisiin vuokrasopimuksiin ja rahoitusleasingsopimusiin, ja sen mukaan käytännössä kaikista vuokrasopimuksista kirjataan omaisuuserä (oikeus käyttää vuokralle otettua omaisuuserää) ja vuokaranmaksuvelvoitetta koskeva rahoitusvelka. Standardilla on vaikutusta myös tuloslaskelmaan, koska kokonaiskulut ovat tyypillisesti suuremmat vuokrasopimuksen voimassaoloajan alkupuolella ja pienemmät sen loppupuolella. Lisäksi liiketoiminnan kuluihin nyt sisältyvän vuokratulon tilalle tulee korot ja poistot, mikä vaikuttaa keskeisiin tunnuslukuihin kuten EBITDAan. Liiketoiminnan rahavirrat ovat aiempaa suuremmat, sillä vuokrasopimusvelan pääoman osuus maksuista luokitellaan rahoituksen rahavirraksi. Koron osuus maksuista voidaan esittää edelleen liiketoiminnan rahavirroissa tai rahoituksen rahavirroista riippuen vuokralle ottajan valitsemasta laadintaperiaatteesta.	1.1.2019
Tilinpäätöksessä esitettäviä tie- toja koskeva hanke – muutokset IAS 7:ään	Yritysten on vastedes esitettävä selostus rahoitustoiminnoista johtuvista velkojen muutoksista. Tämä kattaa rahavirroista syntyvät muutokset (esim. velkojen nostot ja takaisinmaksut) samoin kuin muutokset, joihin ei liity rahavirtaa, kuten hankinnat, luovutukset, kertyneet korot ja realisoidumattomat valuuttakurssierot. Rahoitusvarojen muutokset sisällytetään esitettäviin tietoihin, jos rahavirrat sisältyvät tai tulevat sisällyttämään rahoituksen rahavirtoihin. Tämä voisi koskea esim. rahoitukseen liittyviä velkoja suojaavia omaisuuseriä. Esitettäviin tietoihin voidaan sisällyttää myös muiden erien muutoksia esim. esittämällä ”nettovelkojen täsmäytyslaskelma”. Tällöin muiden erien muutokset on esitettävä erillään rahoituksesta johtuvien velkojen muutoksesta. Tiedot voidaan esittää taulukossa alku- ja loppusaldojen välisenä täsmäytyslaskelmana, mutta standardissa ei määrätä tiettyä muotoa. Muutoksen seurauksena konserni tulee laatimaan uuden liitetiedon, jossa esitetään nettovelkojen täsmäytyslaskelma.	1.1.2017

* Sovelletaan mainittuna päivänä tai sen jälkeen alkavilla raportointikausilla

Muissa tässä listaamattomilla standardeilla tai tulkinnoilla ei arvioida olevan vaikutusta tai on vain vähäistä vaikutusta.

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja harkintaan perustuvia ratkaisuja. Tietoa harkintaan perustuvista ratkaisuista, joita johto on käyttänyt konsernin noudattamia tilinpäätöksen laatimisperiaatteita soveltaessaan ja joilla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, on esitetty laatimisperiaatteiden kohdassa ”Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät”.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Tytäryritykset

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät emoyritys Soprano Oyj ja kaikki sen tytäryritykset. Tytäryritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni olemalla osallisena yhteisössä altistuu yhteisön muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon ja se pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä yhteisöä koskevaa valtaansa.

Konsernin keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamenetelmällä. Luovutettu vastike ja hankitun yrityksen yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otetut velat on arvostettu käypään arvoon hankintahetkellä. Hankintaan liittyvät menot, lukuun ottamatta vieraan tai oman pääoman ehtoisten arvopapereiden liikkeeseen laskusta aiheutuvia menoja, on kirjattu kuluksi. Mahdollinen ehdollinen lisäkauppahinta on arvostettu käypään arvoon hankintahetkellä ja se on luokiteltu joko velaksi tai omaksi pääomaksi. Velaksi luokiteltu lisäkauppahinta arvostetaan käypään arvoon jokaisen raportointikauden päättymispäivänä ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Omaksi pääomaksi luokiteltua lisäkauppahintaa ei arvosteta uudelleen. Mahdollinen määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa arvostetaan joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien osuuden suhteellista osuutta hankinnan kohteen yksilöitävissä olevasta nettovarallisuudesta. Arvostamisperiaate määritetään erikseen kullekin yrityshankinnalle.

Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja realisoitumattomat voitot sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonalentumisesta. Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus omasta pääomasta esitetään

omana eränään taseessa oman pääoman osana. Emoyrityksellä tytäryrityksessä olevan omistuosuuden muutokset, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pääomaa koskevinä liiketoimina. Konsernin menettäessä määräysvallan tytäryrityksessä arvostetaan jäljelle jäävä sijoitus määräysvallan menettämispäivän käypään arvoon ja tästä syntyvä erotus kirjataan tulosvaikutteisesti. Ennen 1.1.2010 tapahtuneet hankinnat on käsitelty silloin voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Osakkuusyritykset

Osakkuusyritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta. Huomattava vaikutusvalta syntyy pääsääntöisesti silloin, kun konserni omistaa yli 20 % yrityksen äänivallasta tai kun konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta muttei määräysvaltaa. Osakkuusyritykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Jos konsernin osuus osakkuusyrityksen tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä kirjanpitoarvon ylittäviä tappioita yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuusyrityksen velvoitteiden täyttämiseen. Osakkuusyrityssijoitus sisältää sen hankinnasta syntyneen liikearvon. Realisoitumattomat voitot konsernin ja osakkuusyrityksen välillä on eliminoitu konsernin omistuosuuden mukaisesti. Konsernin omistuosuuden mukainen osuus osakkuusyrityksen tuloksista on esitetty omana eränään liikevoiton jälkeen. Vastaavasti konsernin osuus osakkuusyrityksen muihin laajan tuloksen eriin kirjatuista muutoksista on kirjattu konsernin muihin laajan tuloksen eriin.

Ulkomaan rahan määräisten erien muuttaminen

Konsernin yksiköiden tulosta ja taloudellista asemaa koskevat luvut mitataan siinä valuutassa, joka on kunkin yksikön pääasiallisen toimintaympäristön valuutta (”toimintavaluutta”). Konsernitilinpäätös on esitetty tuhanina euroina. Euro on konsernin emoyrityksen toiminta- ja esittämisvaluutta.

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu toimintavaluutan määräisinä käyttäen tapahtumapäivänä vallitsevaa kurssia. Käytännössä käytetään kurssia, joka likimain vastaa tapahtumapäivän kurssia. Ulkomaan rahan määräiset monetaariset erät on muutettu toimintavaluutan määräisiksi tilinpäätöspäivän kurssia käyttäen.

Ulkomaan rahan määräisistä liiketapahtumista ja monetaaristen erien muuttamisesta syntyneet voitot ja tappiot on merkitty tuloslaskelmaan. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle.

Tilikauden tuloksen ja laajan tuloksen muuntaminen eri kursseilla toisaalta tuloslaskelmassa ja laajassa tuloslaskelmassa ja toisaalta taseessa aiheuttaa taseessa omaan pääomaan kirjattavan muuntoeron, jonka muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Ulkomaisten tytäryritysten hankintamenon eliminoinnista sekä hankinnan jälkeen kertyneiden oman pääoman erien muuntamisesta syntyneet muuntoerot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Kun tytäryritys myydään kokonaan tai osittain, kertyneet muuntoerot siirretään tulosaikavaihtelun osana myyntivoittoa tai -tappiota.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuun.

Mikäli käyttöomaisuushyödyke koostuu useammasta osasta, joiden taloudelliset vaikutusajat ovat eripituiset, kukin osa käsitellään erillisenä hyödykkeenä. Tällöin osan uusimiseen liittyvät menot aktivoidaan. Muussa tapauksessa myöhemmin syntyvät menot sisällytetään aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen kirjanpitoarvoon vain, mikäli on todennäköistä, että hyödykkeeseen liittyvä vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeen hankintamenu on luotettavasti määritettävissä. Muut korjaus- ja ylläpitomenot kirjataan tulosaikavaihteluisesti, kun ne ovat toteutuneet.

Hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

Koneisiin ja kalustoon tehdään 2-7 vuoden tasapoisto riippuen hyödykkeen vaikutusajasta.

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5 Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot -standardin mukaisesti, poistojen kirjaaminen lopetetaan.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden käytöstä poistamisesta ja luovutuksista syntyvät myyntivoitot ja -tappiot sisältyvät joko liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet.

Julkiset avustukset

Julkiset avustukset, esimerkiksi valtiolta saadut aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintoihin

liittyvät avustukset, on kirjattu aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennyksiksi silloin, kun on käytännössä varmaa, että ne tullaan saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen ehdot. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Sellaiset avustukset, jotka on saatu syntyneiden menojen korvauksiksi, tuloutetaan tuloslaskelmaan samalla kun avustuksen kohteeseen liittyvät menot merkitään kuluksi. Tällaiset avustukset esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa.

Koulutusliiketoimintaan liittyvät valtion avustukset ja osuudet tuloutetaan sille tilikaudelle, kun koulutus suoritetaan tai niiden koulutusvelvollisuus päättyy. Valtion avustukset, joita ei käytetä, palautetaan määräysten mukaan eikä niitä tulouteta.

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Liikearvo

Liikearvo vastaa sitä osaa hankintamenusta, joka ylittää konsernin osuuden hankitun yrityksen yksilöitävissä olevien varojen, velkojen ja ehdollisten velkojen nettomääräisestä käyvästä arvosta hankinta-ajankohtana. Hankintamenuun liittyvät muut välittömästi hankinnasta johtuvat menot, kuten asiantuntijoiden palkkiot, kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet.

Liikearvoista (ja muista taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomista aineettomista hyödykkeistä) ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Tätä tarkoitusta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille, tai jos kyseessä on osakkuusyritys, liikearvo sisältyy kyseisen osakkuusyrityksen hankintamenuun. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuun vähennettynä arvonalentumisilla.

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimusmenot kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi. Uusien tai kehittyneempien tuotteiden suunnittelusta johtuvat kehittämismenot aktivoidaan taseeseen aineettomiksi hyödykkeiksi siitä lähtien, kun tuote on teknisesti toteutettavissa, se voidaan hyödyntää kaupallisesti ja tuotteesta odotetaan saatavan vastaista taloudellista hyötyä. Aktivoidut kehittämismenot sisältävät ne materiaali-, työ- ja testausmenot, jotka johtuvat välittömästi hyödykkeen saattamisesta valmiiksi sille aiottuun käyttö-tarkoitukseen. Aiemmin kuluksi kirjattuja kehittämismenoja ei aktivoida enää myöhemmin.

Hyödykkeistä kirjataan poistoja siitä lähtien, kun se on valmis käytettäväksi. Hyödyke, joka ei ole vielä valmis

käytettäväksi, testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Aktivoidut kehittämismenot arvostetaan alku- peräisen kirjaamisen jälkeen hankintamenoon kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyinä. Aktivoidujen kehittämismenojen taloudellinen vaikutusaika on 2-7 vuotta, jonka kuluessa aktivoidut menot kirjataan tasapoistoina kuluksi.

Muut aineettomat hyödykkeet

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen alkuperäiseen hankintamenoon siinä tapauksessa, että hankintameno on määritettävissä luotettavasti ja on todennäköistä, että hyödykkeestä johtuva odotettavissa oleva taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi.

Ne aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, kirjataan tasapoistoina kuluksi tuloslaskelmaan niiden tunnetun tai arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Aineettomista hyödykkeistä, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain arvonalentumisen varalta.

Muiden aineettomien hyödykkeiden poistoajat ovat seuraavat:

Aineettomat oikeudet	2-7 vuotta
Muut aineettomat hyödykkeet	2-7 vuotta

riippuen hyödykkeen vaikutusajasta.

VUOKRASOPIMUKSET

Konserni vuokralle ottajana

Aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä koskevat vuokrasopimukset, joissa konsernilla on olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi. Rahoitusleasingsopimuksella hankittu omaisuuserä merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuokratun hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Rahoitusleasingsopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen vuokra-aikana siten, että tilikausittain jäljellä olevalle velalle muodostuu samansuuruinen korkoprosentti. Vuokravelvoitteet sisältyvät korollisiin velkoihin.

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, käsitellään muina

vuokrasopimuksina. Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa. Saadut kannustimet on vähennetty maksetuista vuokrasta hyödyn ajallisen jakautumisen perusteella.

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvon alentuminen

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo on alentunut. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain seuraavista omaisuuseristä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä: liikearvo, aineettomat hyödykkeet, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika sekä kesken-eräiset aineettomat hyödykkeet. Arvonalentumistarvetta tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksikköjen tasolla, eli sillä alimmalla yksikkötasolla, joka on pääosin muista yksiköistä riippumaton, ja jonka rahavirrat ovat erotettavissa muista rahavirroista.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvolla tarkoitetaan kyseisestä omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä saatavissa olevia arvioituja vastaisia nettorahavirtoja, jotka diskontataan nykyarvoonsa. Diskonttauskorkona käytetään ennen veroa määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja omaisuuserään liittyvistä erityisriskeistä. Arvonalentumistappio kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä.

Arvonalentumistappio kirjataan tuloslaskelmaan. Mikäli arvonalentumistappio kohdistuu rahavirtaa tuottavaan yksikköön, se kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja tämän jälkeen vähentämään muita yksikön omaisuuseriä tasasuhteisesti. Arvonalentumistappion kirjaamisen yhteydessä poistojen kohteena olevan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen. Muusta omaisuuserästä kuin liikearvosta kirjattu arvonalentumistappio peruutetaan siinä tapauksessa, että on tapahtunut muutos niissä arvioissa, joita on käytetty määrittäessä omaisuuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää. Arvonalentumistappiota ei kuitenkaan peruta enempää, kuin mikä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruta missään tilanteessa.

TYÖSUHDE-ETUUDET

Eläkevelvoitteet

Konsernin eläkejärjestelyt ovat maksupohjaisia. Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa kiinteitä maksuja erilliselle yksikölle. Konsernilla ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan kyseisten eläke-etuuksien maksamisesta. Kaikki sellaiset järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä. Maksupohjaisiin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jota veloitus koskee.

Osakeperusteiset maksut

Hallituksen jäsenille maksettiin varsinaisen yhtiökokouksen 21.4.2016 päätöksen mukaisesti vuosipalkkiot yhtiön osakkeina. Jokainen hallituksen jäsen puheenjohtajaa lukuun ottamatta oli oikeutettu saamaan 27 778 osaketta. Näistä osakkeista luovutettiin tilikauden aikana 27 778 osaketta yhdelle hallituksen jäsenelle ja muut hallituksen jäsenet ovat saaneet palkkionsa vuoden 2017 alussa yhteensä 111 112 osaketta.

Varaukset ja ehdolliset velat

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Varaukset arvostetaan velvoitteen kattamiseksi vaadittavien menojen nykyarvoon. Nykyarvon laskennassa käytetty diskonttaustekijä valitaan siten, että se kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta tarkastelu-hetkellä. Jos osasta velvoitetta on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, mutta vasta siinä vaiheessa, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa.

Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun konserni on laatinut yksityiskohtaisen uudelleenjärjestelysuunnitelman ja aloittanut suunnitelman toimeenpanon tai tiedottanut asiasta. Konsernin jatkuvaan toimintaan liittyvistä menoista ei kirjata varausta.

Tappiollisista sopimuksista kirjataan varaus, kun velvoitteiden täyttämiseksi vaadittavat välttämättömät menot ylittävät sopimuksesta saatavat hyödyt.

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt ehdollinen velvoite, joka varmistuu kun konsernin määräysvallan ulkopuolella oleva epävarma tapahtuma realisoituu. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuvelvoitteen täyttämistä,

tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdollinen velka esitetään liitetietona.

Tuloverot

Tuloslaskelman verokulu muodostuu tilikauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisesta verosta. Suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin liittyvä vero vaikutus kirjataan vastaavasti osaksi omaa pääomaa. Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta voimassaolevan verokannan perusteella. Veroa oikaistaan mahdollisilla edellisiin tilikausiin liittyvillä veroilla.

Laskennalliset verot lasketaan väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Laskennallista verovelkaa ei kuitenkaan kirjata, kun kyseessä on alun perin kirjanpitoon merkittävä omaisuuserä tai velka eikä kyseessä ole liiketoimintojen yhdistäminen eikä tällaisen omaisuus- tai velkaerän kirjaaminen vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon liiketoimen toteutumisajankohtana. Verotuksessa vähennyskelpotomasta liikearvosta ei kirjata laskennallista veroa eikä tytäryritysten jakamattomista voittovaroista kirjata laskennallista veroa siltä osin, kuin ero ei todennäköisesti purkaudu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistoista, käytämättömistä verotuksellisista tappioista ja hankintojen yhteydessä tehdyistä käypiin arvoihin arvostuksista. Laskennalliset verot lasketaan käyttämällä tilinpäätöspäivään mennessä säädettyjä verokantoja. Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää.

Tuloutusperiaatteet

Liikevaihtona esitetään tuotteiden ja palveluiden myynnistä saadut tuotot pääsääntöisesti niiden luovutus-hetkellä käypään arvoon arvostettuina oikaistuna välillisillä veroilla, alennuksilla ja valuuttamääräisen myynnin kurssieroilla.

Myydyt tavarat ja palvelut

Konserni tuottaa koulutus- ja konsultointipalveluja. Tuotot palveluista tuloutetaan, kun palvelu on suoritettu ja taloudellisen hyödyn saaminen palvelusuoritteesta on todennäköistä. Tuotot tavaroiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit, edut ja määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle. Pääsääntöisesti tämä tapahtuu tuotteiden sopimusehtojen mukaisen luovutuksen yhteydessä. Konsernilla on vähäistä tavaramyyntiä ja sen tuloutus tapahtuu luovutuksen yhteydessä. Vuokratuotot tuloutetaan tasaerinä

vuokrakaudelle. Tuotot palveluista tuloutetaan sillä tilikaudella, jolla palvelu suoritetaan.

Lisenssituotot

Lisenssituottojen tuloutus tapahtuu sopimuksen tosiasiallisen sisällön mukaisesti. Vuonna 2016 konsernilla ei enää ole ollut lisenssituottoja.

Pitkäaikaishankkeet

Konsernilla voi olla pitkäkestoisia, pääsääntöisesti alle vuoden kestäviä konsulttiprojekteja. Pitkäaikaishankkeen tulot ja menot kirjataan tuotoiksi ja kuluiksi valmistusasteen perusteella, kun hankkeen lopputulos voidaan arvioida luotettavasti. Valmistusaste määritellään kuhunkin hankkeeseen liittyen tarkasteluhetkeen mennessä suoritetusta työstä aiheutuneiden menojen osuutena hankkeen arvioiduista kokonaismenoista. Menot, jotka liittyvät vielä tulouttamattomaan hankkeeseen, kirjataan keskeneräisinä pitkäaikaishankkeina taseeseen. Jos syntyneet menot ja kirjatut voitot ovat suuremmat kuin hankkeesta laskutettu määrä, erotus esitetään taseen erässä ”Myyntisaamiset ja muut saamiset”. Jos syntyneet menot ja kirjatut voitot ovat pienemmät kuin hankkeen laskutus, erotus esitetään erässä ”Ostovelat ja muut velat”. Silloin kun pitkäaikaishankkeen lopputulosta ei voida arvioida luotettavasti, hankkeesta johtuvat menot kirjataan kuluiksi samalla kaudella kuin ne ovat syntyneet ja hankkeesta saatavia tuottoja kirjataan vain siihen määrään asti kuin toteutuneita menoja vastaava rahamäärä on saatavissa. Mikäli on todennäköistä, että hankkeen valmiiksi saamiseen tarvittavat kokonaismenot ylittävät hankkeesta saatavat kokonaistulot, odotettavissa oleva tappio kirjataan kuluksi välittömästi. Tilikausilla 2016 ja 2015 ei ollut valmiusasteen mukaisia tuloutuksia.

Korot ja osingot

Korkotuotot on kirjattu suoriteperusteisesti sille kaudelle, jolta tuotot kertyvät ja osinkotuotot silloin, kun oikeus osinkoon on syntynyt.

Myytävänä oleviksi luokitellut pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot

Pitkäaikaiset omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmä) ja lopetettuihin toimintoihin liittyvät omaisuuserät ja velat luokitellaan myytävänä oleviksi, mikäli niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa omaisuuserän myynnistä jatkuvan käytön sijaan. Myytävänä olevaksi luokittelun edellytyksien katsotaan täyttyvän, kun myynti on erittäin todennäköinen ja omaisuuserä (tai luovutettavien erien ryhmä) on välittömästi myytävissä nykyisessä kunnossaan yleisin ja

tavanomaisin ehdoin, kun johto on sitoutunut myyntiin ja myynnin odotetaan tapahtuvan vuoden kuluessa luokittelusta.

Välittömästi ennen luokittelua myytävänä olevaksi kyseiset omaisuuserät tai luovutettavien erien ryhmän varat ja velat arvostetaan niihin sovellettavien IFRS-standardien mukaisesti. Luokitteluhetkestä lähtien myytävänä olevat omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmä) arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alempaan myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon. Poistot näistä omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä.

Luovutettavien erien ryhmään kuuluvat omaisuuserät, jotka eivät kuulu IFRS 5-standardin arvostussääntöjen soveltamisalaan, ja velat arvostetaan niitä koskevien IFRS-standardien mukaan myös luokitteluhetken jälkeen.

Lopetettu toiminto on konsernin osa, josta on luovuttu tai joka on luokiteltu myytävänä olevaksi ja joka täyttää seuraavat edellytykset:

1. Se on merkittävä erillinen liiketoimintayksikkö tai maantieteellistä aluetta edustava yksikkö
2. Se on osa yhtä koordinoitua suunnitelmaa, joka koskee luopumista erillisestä keskeisestä liiketoiminta-alueesta tai maantieteellisestä toiminta-alueesta; tai
3. Se on tytäryritys, joka on hankittu yksinomaan tarkoituksena myydä se edelleen.

Lopetettujen toimintojen tulos esitetään omana eränä konsernin tuloslaskelmassa. Myytävänä olevat omaisuuserät, luovutettavien erien ryhmät, myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät suoraan omaan pääomaan kirjatut erät sekä luovutettavien erien ryhmään sisältyvät velat esitetään taseessa erillään muista omaisuuseristä.

RAHOITUSVARAT JA RAHOITUSVELAT

Rahoitusvarat

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan IAS 39 Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen – standardin mukaisesti seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, lainat ja muut saamiset ja myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu tapahtuu rahoitusvarojen hankinnan tarkoituksen perusteella, ja ne luokitellaan alkuperäisen hankinnan yhteydessä. Konsernilla ei ole tilinpäätöshetkellä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja eikä eräpäivään asti pidettäviä sijoituksia.

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla, eikä konserni pidä niitä kaupankäynti-

tarkoituksessa. Niiden arvostusperuste on jaksotettu hankintameno. Ne sisältyvät taseessa luonteensa mukaisesti lyhyt- tai pitkäaikaisiin (erääntyvät yli 12 kuukauden kuluttua) varoihin.

Myytävisissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, jotka on nimenomaisesti määritetty tähän ryhmään tai joita ei ole luokiteltu muuhun ryhmään. Ne sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin, paitsi jos ne on tarkoitettu pitämään alle 12 kuukauden ajan tilinpäätöspäivästä lähtien, jolloin ne sisällytetään lyhytaikaisiin varoihin. Myytävissä olevat rahoitusvarat voivat koostua osakkeista ja korollisista sijoituksista. Ne arvostetaan käypään arvoon, tai milloin käypä arvo ei ole määritettävissä luotettavasti, hankintamenoon.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista, erittäin likvideistä sijoituksista. Rahavaroihin luokitelluilla erillä on enintään kolmen kuukauden matu-riteetti hankinta-ajankohdasta lukien. Transaktiomenot sisällytetään rahoitusvarojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon, kun kyseessä on erä, jota ei arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Kaikki rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupantekopäivänä. Rahoitusvarojen taseesta pois kirjaaminen tapahtuu silloin, kun konserni on menettänyt sopimusperusteisen oikeuden rahavirtoihin tai kun se on siirtänyt merkittävältä osin riskit ja tuotot konsernin ulkopuolelle.

Rahoitusvelat

Rahoitusvelat merkitään alun perin kirjanpitoon käypään arvoon. Transaktiomenot on sisällytetty rahoitusvelkojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. Myöhemmin kaikki rahoitusvelat arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenoon. Rahoitusvelkoja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin ja ne voivat olla korollisia tai korottomia.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko olemassa objektiivista näyttöä yksittäisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvon alentumisesta. Mikäli osakesijoitusten käypä arvo on alittanut hankintamenon merkittävässä määrin ja konsernin määrittelemän ajanjakson, tämä on osoitus myytävissä olevan osakkeen arvonalentumisesta. Jos arvonalentumisesta on näyttöä, käyvän arvon rahastoon kertynyt tappio siirretään tuloslaskelmaan.

Konserni kirjaa myyntisaamisista arvonalentumistappion, kun on olemassa objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti. Velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet, konkurssin todennäköisyys, maksujen laiminlyönti tai maksusuorituksen viivästyminen yli 90 päivää ovat näyttöjä myyntisaamisen arvonalentumisesta. Kustakin saatavasta tehdään asiakaskohtainen arviointi. Tuloslaskelmaan kirjattavan arvonalentumistappion suuruus määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja efektiivisellä korolla diskontattujen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee jollakin myöhemmällä tilikaudella ja vähennyksen voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumisen kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan, kirjattu tappio perutaan tulosvaikutteisesti.

Johdannaissopimukset ja suojauslaskenta

Johdannaissopimukset merkitään kirjanpitoon alun perin käypään arvoon sinä päivänä, jona konsernista tulee sopimusosapuoli, ja ne arvostetaan myöhemmin edelleen käypään arvoon. Voitot ja tappiot, jotka syntyvät käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdan-naissopimuksen käyttötarkoituksen määräämällä tavalla. Niiden johdannaissopimusten, joihin sovelletaan suojauslaskentaa ja jotka ovat tehokkaita suojausinstrumentteja, arvonmuutosten tulosvaikutukset esitetään yhteneväisesti suojatun erän kanssa. Kun johdannaissopimuksia solmitaan, konserni käsittelee ne joko saamisen, velkojen tai kiinteiden sitoumusten käyvän arvon suojauksina tai valuuttariskin kyseessä ollessa rahavirran suojauksina, ennakoidun erittäin todennäköisen liiketoimen rahavirran suojauksina, ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojauksina tai johdannaissopimuksina, jotka eivät täytä suojauslaskennan soveltamisedellytyksiä. Konserni dokumentoi suojauslaskentaa aloittaessaan suojattavan kohteen ja suojausinstrumenttien välisen suhteen sekä konsernin riskienhallinnan tavoitteet ja suojaukseen ryhtymisen strategian. Konserni dokumentoi ja arvioi suojausta aloitettaessa ja vähintään jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä suojaussuhteiden tehokkuuden tarkastelemalla suojaavan instrumentin kykyä kumota suojattavan erän käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset.

Rahavirran suojaukset

Rahavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannaissinstrumenttien tehokkaan osuuden käyvän arvon muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman

pääoman suojausrahastossa (sisältyy erään ”Muut rahastot”). Suojausten tehon osuus kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin, Suojausinstrumentista omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot siirretään tulosvaikutteisiksi silloin, kun suojattu erä vaikuttaa voittoon tai tappioon. Ennakoitua valuuttamääräistä myyntiä suojaavien johdannaisten voitot ja tappiot kirjataan myynnin oikaisuiksi myynnin toteutuessa. Suojausinstrumentin voiton tai tappion tehon osuus merkitään liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin. Mikäli suojattu ennakoitu liiketoimi johtaa rahoitusvaroihin kuulumatoman omaisuuserän, kuten aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen, kirjaamiseen, omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot siirretään kyseisen omaisuuserän hankintamenon oikaisuksi.

Kun rahavirran suojaukseksi hankittu suojausinstrumentti erääntyy tai se myydään tai kun suojauslaskennan soveltamisedellytykset eivät enää täyty, suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti, kunnes ennakoitu liiketoimi toteutuu. Kuitenkin, jos ennakoidun suojatun liiketoimen ei enää odoteta toteutuvan, omaan pääomaan kertynyt voitto tai tappio kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti.

Oma pääoma

Alkuperäisen merkinnän yhteydessä merkityt osakkeet esitetään osakepääomana.

Konserni luokittelee liikkeeseen laskemansa instrumentit niiden luonteen perusteella joko omaksi pääomaksi tai rahoitusvelaksi. Menot, jotka liittyvät omien oman pääoman ehtoisten instrumenttien liikkeeseenlaskuun tai hankintaan, esitetään oman pääoman vähennys-eränä verovaikutuksella oikaistuna. Jos Soprano Oyj hankkii takaisin omia oman pääoman ehtoisia instrumenttejaan, näiden instrumenttien hankintameno vähennetään omasta pääomasta.

Suomen Kulttuurirahasto on 6.6.2016 merkinnyt yhden miljoonan euron hybridilainan, joka on esitetty oman pääoman eränä.

Liikevoitto

IAS 1 Tilinpäätöksen esittäminen -standardi ei määrittele liikevoiton käsitettä. Konserni on määrittänyt sen seuraavasti: liikevoitto on nettosumma, joka muodostuu kun liikevaihtoon lisätään liiketoiminnan muut tuotot, vähennetään ostokulut, työsuhte-etuuksista aiheutuvat kulut, poistot ja mahdolliset arvonalentumistappiot sekä liiketoiminnan muut kulut. Kaikki muut kuin edellä mainitut tuloslaskelmaerät esitetään liikevoiton alapuolella.

Kurssierot ja johdannaisten käypien arvojen muutokset sisältyvät liikevoittoon, mikäli ne syntyvät liiketoimintaan liittyvistä eristä; muuten ne on kirjattu rahoituseriin.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Konsernin tilinpäätös on laadittu jatkuvuuden periaatteella. Tilinpäätöstä laadittaessa joudutaan tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden lopputulemat voivat poiketa tehdyistä arvioista ja oletuksista. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden valintaan ja soveltamiseen liittyvä johdon harkinta

Konsernin johto käyttää harkintaa tehdessään päätöksiä tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden valinnasta ja näiden soveltamisesta. Tämä koskee erityisesti niitä tapauksia, joissa voimassaolevassa IFRS-normistossa on vaihtoehtoisia kirjaamis-, arvostamis- tai esittämistapoja. Konsernin johto on erikseen arvioinut jatkuvuusperiaatteen käyttöä konsernitilinpäätöksen laatimisperusteena.

Tilivuoden vertailukelpoinen operatiivinen tulos oli vielä lievästi tappiollinen. Yhtiön johto toteutti tilikaudella toiminnan tehokkuuteen ja kulujen säästöihin tähtäävät toimenpiteet toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi sekä konsernin kannattavuuskehityksen ja rahoitusaseman parantamiseksi. Nämä säästöt näkyvät täysimääräisesti vuonna 2017.

Arvioihin liittyvät epävarmuustekijät

Tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä tehdyt arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä. Arvioiden taustalla ovat aiemmat kokemukset sekä tulevaisuutta koskevat, tilinpäätöshetkellä todennäköisimpinä pidetyt oletukset, jotka liittyvät muun muassa konsernin taloudellisen toimintaympäristön odotettuun kehitykseen myynnin ja kustannustason kannalta. Konsernissa seurataan arvioiden ja oletamusten toteutumista sekä näiden taustalla olevien tekijöiden muutoksia säännöllisesti yhdessä liiketoimintayksiköiden kanssa käyttämällä useita, sekä sisäisiä että ulkoisia tietolähteitä. Mahdolliset arvioiden ja oletamusten muutokset merkitään kirjanpitoon sillä tilikaudella, jonka aikana arviota tai oletamusta korjataan, ja kaikilla tämän jälkeisillä tilikausilla.

Ne keskeiset tulevaisuutta koskevat oletukset ja sellaiset tilinpäätöspäivän arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät, jotka aiheuttavat merkittävän riskin konsernin varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen muuttumisesta

olennaisesti seuraavan tilikauden aikana, on esitetty alla. Konsernin johto on katsonut näiden tilinpäätöksen osa-alueiden olevan keskeisimmät, sillä niitä koskevat laatimisperiaatteet ovat konsernin näkökulmasta monimutkaisimmat ja niiden soveltaminen edellyttää eniten merkittävien arvioiden ja oletusten käyttämistä esimerkiksi omaisuuserien arvostamisessa. Lisäksi näillä tilinpäätöksen osa-alueilla käytettyjen oletusten ja arvioiden mahdollisten muutosten vaikutukset on arvioitu olevan suurimmat.

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankittujen hyödykkeiden käyvän arvon määrittäminen

Merkittävässä liiketoimintojen yhdistämisissä konserni käyttää ulkopuolista neuvonantajaa arvioitaessa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden käypiä arvoja. Aineellisten hyödykkeiden osalta tehdään vertailuja vastaavien hyödykkeiden markkinahintoihin ja arvioitu hankittujen hyödykkeiden iästä, kulumisesta ja muista vastaavista tekijöistä aiheutuva arvon vähentyminen. Aineettomien hyödykkeiden käyvän arvon määrittäminen perustuu arvioihin hyödykkeisiin liittyvistä rahavirroista, jos markkinoilta ei ole ollut saatavissa tietoja vastaavanlaisten hyödykkeiden kaupoista.

Johto uskoo käytettyjen arvioiden ja oletusten olevan riittävän tarkkoja käyvän arvon määrittämisen pohjaksi.

Lisäksi konsernissa käydään läpi vähintään jokaisena tilinpäätöspäivänä mahdolliset viitteet niin aineellisten kuin aineettomienkin hyödykkeiden arvonalentumisesta.

Arvonalentumistestaus

Konsernissa testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta liikearvo, keskeneräiset aineettomat hyödykkeet ja ne aineettomat hyödykkeet, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, sekä arvioidaan viitteitä arvonalentumisesta edellä laatimisperiaatteissa esitetyn mukaisesti. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on määritetty käyttöarvoon perustuvien laskelmien avulla. Näiden laskelmien laatiminen edellyttää arvioiden käyttämistä.

Laskennallisten verosaamisten kirjaaminen

Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää. Tulevaisuudessa syntyvä verotettava tulo edellyttää ennusteiden käyttämistä.

1. LIIKEVAIHTO JA MAANTIETEELLISIÄ ALUEITA KOSKEVAT TIEDOT

LIIKEVAIHTO

tuhatta euroa	2016	2015
Tuotot palveluista	16 661	20 273
Yhteensä	16 661	20 273

Toimintasegmentit

Konsernilla on yksi raportoitava segmentti. Segmentin erityisosaamista oli koulutus, valmennus ja kansainvälistymiskonsultointi. Tuote- ja palveluvalikoima kattaa koulutuksen, konsultoinnin ja tutkimukset. Konsernin toiminnasta vastaava päättäjät, johtoryhmä, seuraa yhtiön tulosta segmenttitasolla. Segmenttiä tarkastellaan liiketuloksen perusteella ja laatimisperiaatteet ovat samat kuin konsernitilinpäätöksessä. Segmentin luvut ovat yhteneväisiä konsernin lukujen kanssa. Konsernilla ei ollut vuonna 2016 eikä vuonna 2015 asiakkaita, joiden osuus konsernin ulkoisesta liikevaihdosta olisi ylittänyt 10 prosenttia.

Maantieteellisiä alueita koskevat tiedot:

Konsernilla on kolme maantieteellistä aluetta: Suomi, Ruotsi ja Venäjä. Lopetetuista toiminnoista Viron liiketoiminta myytiin kesäkuussa 2016. Lisäksi suomalaisista yhtiöistä Soprano Digital Oy ja Töllö Finland Oy myytiin vuoden 2015 lopussa. Lemonline Oy ja Soprano Commerce Oy sekä Finnish Trade Organisation Fintra Oy myytiin kesäkuun 2016 lopussa.

2016, tuhatta euroa	Suomi	Ruotsi	Viro	Venäjä	konsernierät	yhteensä
Tuotot	9 413	7 302	0	62	-117	16 661
Pitkäaikaiset varat yhteensä	8 101	308	0	0		8 409
Osuudet osakkuusyrityksissä	1 202	27				1 229

2015, tuhatta euroa	Suomi	Ruotsi	Viro	Venäjä	konsernierät	yhteensä
Tuotot	12 640	7 706	0	95	-169	20 273
Pitkäaikaiset varat yhteensä	13 157	308	0	0	-5 056	8 409
Osuudet osakkuusyrityksissä	804					804

2. MYYTÄVÄNÄ OLEVAT PITKÄAIKAISET OMAISUUSERÄT JA LOPETETUT TOIMINNOT

Konserni siirsi tytäryhtiö Soprano Digital Oy:n, Töllö Finland Oy:n, Lemonline Oy:n, Soprano Commerce Oy:n ja Pipfrog AS:n myytävänä oleviksi maaliskuussa 2015. Soprano Digital Oy:n osakkeista 51 % myytiin joulukuussa 2015. Töllö Finland Oy on Soprano Digital Oy:n tytäryhtiö. Lemonline Oy, Soprano Commerce Oy ja Pipfrog AS myytiin osakevaihdolla kesäkuussa 2016. Konsernilla ei ollut myytävänä olevia pitkäaikaisia omaisuuseriä tai lopetettuja toimintoja tilinpäätöshetkellä 31.12.2016.

Myytävänä olevien toimintojen varat	2016	2015
Käyttöomaisuus	0	7
Liikearvo	0	649
Muut aineettomat oikeudet	0	26
Vaihtuvat vastaavat	0	207
Varat yhteensä	0	889

Myytävänä olevien toimintojen velat	2016	2015
Ostovelat ja muut velat	0	191
Muut lyhytaikaiset velat	0	53
Velat yhteensä	0	243

IFRS 5 mukaisesti myytävänä olevien omaisuuserien arvot on esitetty niiden myyntihinnalla vähennettynä arvioituilla myyntikuluilla tai sitä alempana kirjanpitoarvoon. Arvostuksia on verrattu muiden vastaavien yritysten viime aikaisiin myyntihintoihin ja tämän perusteella on tultu johtopäätökseen, ettei omaisuuserissä ole tarvetta arvonalentumiskirjauksiin.

Myytävänä olevien toimintojen tulos	2016	2015
Liikevaihto	611	1 559
Tulos ennen veroja	138	-140
Verot	0	0
Tulos verojen jälkeen	138	-140
Kirjatut verosaamiset tai-velat	0	0
Tilikauden tulos	138	-140

Myytävänä olevien toimintojen rahavirrat	2016	2015
Liiketoiminnan rahavirta	-112	-22
Investointien rahavirta	-6	0
Rahoituksen rahavirta	120	-10
Rahavarojen muutos	2	-32

3. MYYDYT LIKETOIMINNOT

VUONNA 2016 MYYDYT LIKETOIMINNOT

Finnish Trade Organisation FINTRA Oy:n myynti

Soprano Oyj myi täysin omistamansa Finnish Trade Organisation FINTRA Oy:n 30.6.2016 Allocation Point Oy Holding and Financingille. Kauppahinta oli 1 euroa. Kaupan myyntitappio 53 tuhatta euroa sisältyy tuloslaskelman liiketoiminnan muihin kuluihin. Myynnin myötä konsernista poistuu 0,6 miljoonaa euroa konserni-liikearvoa. Yhtiön konsernissaoloaikana kerryttämä tulos on huomioitu myyntitappiossa.

Finnish Trade Organisation FINTRA Oy on konsolidoitu Soprano-konserniin 30.6.2016 saakka.

Myydyn yrityksen nettovarallisuus

tuhatta euroa	Kirjatut arvot
Aineettomat hyödykkeet	595
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset saamiset	742
Rahavarat	77
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat	-1 384
Nettovarallisuus	31

Myydyn yrityksen vaikutus rahavirtaan

tuhatta euroa	Kirjatut arvot
Rahana saatu kauppahinta	0
Myydyn tytäryrityksen rahavarat	-77
Vaikutus rahavirtaan	-77

Soprano Commerce Oy:n, Lemonline Oy:n ja Pipfrog AS:n myynti

Soprano Oyj myi myytävänä olevissa toiminnoissa raportoidut täysin omistamansa Soprano Commerce Oy:n, Lemonline Oy:n ja Pipfrog AS:n 30.6.2016 Ambientia Group Oy:lle. Kauppa toteutettiin osakevaihtona Ambientia E-commerce Oy:n suunnatulla annilla. Kaupan myyntivoitto 589 tuhatta euroa sisältyy tuloslaskelman lopetettujen toimintojen tulokseen. Yhtiöiden konsernissaoloaikana kerryttämä tulos on huomioitu myyntivoitossa.

Soprano Commerce Oy, Lemonline Oy ja Pipfrog AS on konsolidoitu Soprano-konserniin 30.6.2016 saakka.

Myydyn yrityksen nettovarallisuus

tuhatta euroa	Kirjatut arvot
Aineettomat hyödykkeet	678
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset saamiset	325
Rahavarat	26
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat	-211
Nettovarallisuus	818

Myydyn yrityksen vaikutus rahavirtaan

tuhatta euroa	Kirjatut arvot
Rahana saatu kauppahinta	0
Myydyn tytäryrityksen rahavarat	-26
Vaikutus rahavirtaan	-26

VUONNA 2015 MYYDYT LIKETOIMINNOT

Soprano Digital Oy

Soprano Oyj myi täysin omistamansa Soprano Digital Oy:n (nykyisin Brain Alliance Oy) 28.12.2015 Oskari Kulmalalle. Kauppahinta oli 1 euroa. Kaupan myyntivoitto 289 tuhatta euroa sisältyy tuloslaskelman lopetettujen toimintojen tulokseen. Yhtiön konsernissaoloaikana kerryttämä tulos on huomioitu myyntivoitossa.

Myydyn yrityksen nettovarallisuus

tuhatta euroa	Kirjatut arvot
Aineettomat hyödykkeet	0
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset saamiset	181
Rahavarat	0
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat	-335
Nettovarallisuus	-154

Myydyn yrityksen vaikutus rahavirtaan

tuhatta euroa	Kirjatut arvot
Rahana saatu kauppahinta	0
Myydyn tytäryrityksen rahavarat	0
Vaikutus rahavirtaan	0

4. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

tuhatta euroa	2016	2015
Vuokratuotot	0	51
Tytäryhtiön myyntivoitto	0	0
Muut tuottoerät*	56	557
Yhteensä	56	608

* Vuoden 2015 luku sisältää mm. Finpron maksettavaksi sovitut henkilöstön sopeuttamiskulut 428 tuhatta euroa ja vuokratuottoja 53 tuhatta euroa.

5. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

tuhatta euroa	2016	2015
Vapaaehtoiset henkilösivukulut	108	201
Toimitilakulut	1 157	1 175
Kone- ja kalustokulut	264	355
Matkakulut	260	393
Markkinointikulut	633	577
Ulkopuoliset palvelut	717	609
Hallintokulut	497	473
Yhteensä	3 635	3 782

6. POISTOT

tuhatta euroa	2016	2015
Poistot hyödykeryhmittäin		
Aineettomat hyödykkeet		
Tuotemerkit	111	123
Aktivoituneet kehittämismenot	0	2
Muut aineettomat hyödykkeet	41	106
Yhteensä	152	232
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet		
Koneet ja kalusto	203	297
Yhteensä	203	297
Poistot yhteensä	355	529

Konsernilla ei ollut arvonalentumisia vuosina 2015-2016.

7. TYÖSUHDE-ETUUKSISTA AIHEUTUVAT KULUT

tuhatta euroa	2016	2015
Palkat	4 892	6 418
Eläkekulut – maksupohjaiset järjestelyt	762	1 121
Muut lakisääteiset henkilösivukulut	568	597
Yhteensä	6 221	8 136

	2016	2015
Konsernin henkilökunta keskimäärin tilikaudella (henkilöä)	110	148

Tiedot johdon työsuhde-etuuksista ja lainoista esitetään liitetiedossa 31. lähipiiritapahtumat.

8. TILINTARKASTAJIEN PALKKIOT

tuhatta euroa	2016	2015
Tilintarkastus	91	37
Muut palvelut	25	43
Yhteensä	116	80

9. TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISMENOT

Kuluiksi kirjatut tutkimus- ja kehittämismenot olivat yhteensä 0,1 miljoonaa euroa vuonna 2016 (0,06 miljoonaa euroa vuonna 2015).

10. RAHOITUSTUOTOT

tuhatta euroa	2016	2015
Myyntivoitot osuuksista osakkuusyrityksistä	1 063	0
Muut korkotuotot	11	3
Muut rahoitustuotot	32	10
Yhteensä	1 107	14

11. RAHOITUSKULUT

tuhatta euroa	2016	2015
Tulosvaikutteisesti kirjatut erät		
Korkokulut rahoituslainoista	135	147
Arvon alentumistappiot muista osakkeista ja osuuksista	297	0
Muut rahoituskulut	255	221
Yhteensä	687	368

12. MUUT LAAJAN TULOSLASKELMAN ERÄT, JOTKA SAATETAAN MYÖHEMMIN SIIRTÄÄ TULOSVAIKUTTEISEKSI

tuhatta euroa	2016	2015
Muuntoerot	-32	-15
Rahavirran suojaus	1	-4
Yhteensä	-31	-19

13. TULOVEROT

tuhatta euroa	2016	2015
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	0	-2
Edellisten tilikausien verot	0	0
Laskennalliset verot	19	84
Yhteensä	19	82

Laskennallisista veroista on kerrottu liitteessä 20.

Verokulun ja konsernin kotimaan 20 % verokannalla laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:

tuhatta euroa	2016	2015
Tulos ennen veroja	-141	-306
Verot laskettuna kotimaan verokannalla	28	61
Ulkomaisten tytäryhtiöiden poikkeavat verokannat	-9	-6
Verovapaat tuotot	0	65
Vähennyskeltottomat kulut	0	-4
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista	0	-59
Osuus osakkuusyrityksen tuloksesta	0	25
Verot aikaisemmilta tilikausilta	0	0
Verot tuloslaskelmassa	19	82

14. OSAKEKOHTAINEN TULOS

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyrityksen osakkeenomistajille kuuluva tilikauden voitto tilikauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla.

tuhatta euroa	2016	2015
Emoyrityksen omistajille kuuluva tilikauden tulos (tuhatta euroa)	467	-364
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana (1 000)	17 919	17 891
Laimentamaton osakekohtainen tulos (euroa/osake)	0,03	-0,02

Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa osakkeiden lukumäärän painotetussa keskiarvossa otetaan huomioon kaikkien laimentavien potentiaalisten kantaosakkeiden osakkeiksi muuttamisesta johtuva laimentava vaikutus.

tuhatta euroa	2016	2015
Emoyrityksen omistajille kuuluva tilikauden tulos (tuhatta euroa)	467	-364
Tilikauden tulos laimennusvaikutuksella oikaistun osakekohtaisen tuloksen laskemiseksi (tuhatta euroa)	467	-364
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana (1 000)	17 919	17 891
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo laimennusvaikutuksella oikaistun osakekohtaisen tuloksen laskemiseksi (1 000)	18 519	17 891
Laskennallinen laimennettu osakekohtainen tulos (euroa/osake)	0,03	-0,02
Korjattu laimennettu osakekohtainen tulos (euroa/osake)	0,03	-0,02

Laimennusvaikutuksen huomioiminen ei voi parantaa osakekohtaista tulosta, joten laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tuloksena on käytetty samaa arvoa kuin osakekohtainen tulos ilman laimennusvaikutusta, -0,02 euroa osakkeelta vuonna 2015.

15. AINEELLISET KÄYTTÖOMAISUUSHYÖDYKKEET

tuhatta euroa	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	1 419	1 419
Lisäykset	78	78
Siirto myytävänä oleviksi luokiteltuihin pitkäaikaisiin omaisuuseriin	0	0
Vähennykset	0	0
Hankintameno 31.12.2016	1 497	1 497
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016	-947	-947
Poistot	-203	-203
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016	-1 150	-1 150
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	472	472
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	347	347
tuhatta euroa	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	1 119	1 119
Lisäykset	347	347
Siirto myytävänä oleviksi luokiteltuihin pitkäaikaisiin omaisuuseriin	-10	-10
Vähennykset	-37	-37
Hankintameno 31.12.2015	1 419	1 419
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015	-650	-650
Poistot	-297	-297
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015	-947	-947
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	470	470
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	472	472

16. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

tuhatta euroa	Liikearvo	Tuotemerkit, Tilaukanta	Kehittämismenot	Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	6 001	677	0	425	7 103
Lisäykset				100	100
Siirto myytävänä oleviksi luokiteltuihin pitkäaikaisiin omaisuuseriin	0				0
Vähennykset	-596	-35	0		-631
Hankintameno 31.12.2016	5 405	642	0	525	6 572
Kertyneet poistot ja arvon alentumiset 1.1.2016	0	-427	0	-355	-782
Poistot		-111	0	-41	-152
Kertyneet poistot ja arvon alentumiset 31.12.2016	0	-538	0	-396	-934
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	6 001	250	0	70	6 321
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	5 405	104	0	129	5 638

tuhatta euroa	Liikearvo	Tuotemerkit, Tilaukanta	Kehittämismenot	Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	7 351	677	658	394	9 080
Lisäykset	0			31	31
Siirto myytävänä oleviksi luokiteltuihin pitkäaikaisiin omaisuuseriin	-649		-32		-681
Liiketoimintojen yhdistäminen		0		0	0
Vähennykset	-701			0	-701
Hankintameno 31.12.2015	6 001	677	626	425	7 729
Kertyneet poistot ja arvon alentumiset 1.1.2015	0	-304	-624	-249	-1 177
Poistot		-123	-2	-106	-231
Kertyneet poistot ja arvon alentumiset 31.12.2015	0	-427	-626	-355	-1 408
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	7 351	374	34	145	7 904
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	6 001	250	0	70	6 321

HANKINTAMENON KOHDISTAMINEN

Soprano Oyj konsernin liikearvo muodostuu, 1.12.2012 alkaen konserniin liitetystä Aspectum Oy konsernista, 1.4.2013 alkaen konserniin liitetystä Tieturi Oy konsernista, 1.4.2014 alkaen konserniin liitetystä Management Institute of Finland MIF Oy konsernista.

Liikearvon kirjanpitoarvo tilikauden päättyessä 5 405 tuhatta euroa, josta liikearvo on kohdistettu erillisesti rahavirtaa tuottaviin yksiköihin seuraavasti:

Konsernin liiketoimintojen uudelleen organisoinnin yhteydessä Trainig&Consulting jakautunut Tieturi konserniin sekä Management Institute of Finland MIF Oy:ön. Tieturi Oy konsernin hankinnan liikearvo on 3 150 tuhatta euroa. Management Institute of Finland MIF Oy konsernin hankinnan liikearvo on 1 502. Fuusioituneen Aspectum Oy konsernin hankinnan liikearvo 753 tuhatta euroa, mikä on

kohdistettu Management Institute of Finland MIF Oy:lle. Management Institute of Finland MIF Oy:lle kohdistettu liikearvo on yhteensä 2 255 tuhatta euroa.

Liiketoimintojen yhdistämisessä hankitun Tieturi Oy:n muodostaman konsernin liiketoiminnalle kohdistuu tuotemerkistä 97 tuhatta euroa. Asiakaslistaan kohdistuva liikearvo on kokonaan poistettu. Tuotemerkin taloudellinen vaikutusaika on määritelty viideksi vuodeksi ja asiakaslistan kahdeksi vuodeksi.

Finnish Trade Organisation Fintra Oy:n, Soprano Commerce Oy:n, Pipfrog AS:n ja Lemonline Oy:n koko osakekanta on myyty tilikauden aikana ja niille kohdistettu liikearvo on kirjattu pois taseesta toteutuneiden kauppojen yhteydessä.

Hankintamenojen kohdistaminen konsernissa 31.12.2016

tuhatta euroa	Yhteensä	Tieturi-konserni	Management Institute of Finland MIF
liikearvo	5 405	3 150	2 255
tuotemerkit	97	97	
yhteensä	5 502	3 247	2 255

Hankintamenojen kohdistaminen konsernissa 31.12.2015

tuhatta euroa	Yhteensä	Soprano Commerce	Training & Consulting	Finnish Trade Organisation Fintra
liikearvo	6 650	649	5 405	596
tuotemerkit	221		211	10
asiakaslista	9		9	
yhteensä	6 880	649	5 625	606

Arvonalentumistestaus

Konsernin liiketoimintojen uudelleen organisoinnin yhteydessä koulutusliiketoiminta on jakautunut Tieturi-konserniin sekä Management Institute of Finland MIF Oy:ön. Muutokseen liittyen yhtiö on hankkinut kaksi ulkopuolista arvioita testattavien yksiköiden käyvästä arvosta. Käyvän arvon hierarkian taso on 3.

Molemmissa arvioissa on käytetty kerroinpohjaista arviointimenetelmää. Tulokset on joko johdettu tai niitä verrattu verrokkiyritysten vastaaviin kertoiimiin. Toisessa arviossa on lisäksi käytetty diskontanttuihin rahavirtoihin perustuvaa arvostusta, jolle on kuitenkin annettu suhteellisen pieni painoarvo.

Arvioissa kertomina on käytetty EV/Liikevaihto, EV/Käyttökate, EV/Liikevoitto sekä P/E -kertoimia. Näistä EV/Käyttökate on keskeisin, kun tarkastelemme molempia arvioita yhdessä. Arvon määrittelyssä on käytetty konsernin toteutuneiden historiatietojen lisäksi vuoden 2017 budjettia.

Tieturi-konsernin käypä arvo vaihteli arvioissa 7,8 ja 10,7 M€ välillä. Olemme arvonmäärittämissä käytäneet arvioiden keskiarvoa eli 9,2 M€. Arviot Management Institute of Finlandin MIF Oy:n arvosta olivat vastaavasti 7 M€ ja 6,4 M€ ja olemme käyttäneet arvonmäärittämissä näiden keskiarvoa 6,7 M€.

Toiseen arvioon sisältyvässä rahavirtamallissa diskonttauskorko on määritelty oman ja vieraan pääoman painotettuna keskimääräisenä kustannuksena (WACC, weighted average cost of capital). Diskonttauskorko on määritelty ennen veroja. Laskennassa on käytetty oman ja vieraan pääoman kokonaiskustannusta ja niiden pääoman suhdetta. Testauksissa diskonttokoron arvona on ollut 11 prosenttia, markkinakasvuksi on oletettu 2,5 prosenttia ja liikevoittotasoksi 5 prosenttia.

Arvonalentumistestauksen herkkyyshanalyysi

Testaustuloksia arvioidaan seuraavalla asteikolla, jossa verrataan käypää arvoa (C) rahavirtaa tuottavan yksikön testattavien tase-erien yhteismäärään (A). Testaushetkellä testattavat yksiköt sijoittuvat luokituksen mukaisesti seuraavasti

Luokka	Kuvaus	Luokkaan sijoittuvat testattavat yksiköt
1	C pienempi kuin A	
2	C 0–20 % suurempi kuin A	
3	C 20–50 % suurempi kuin A	
4	C 50 % suurempi kuin A	Tieturi-konserni, Management Institute of Finland MIF Oy

17. OSUDET OSAKKUUSYRITYKSISSÄ

tuhatta euroa	2016	2015
Osuudet osakkuusyhtiöissä	1 229	804
Tasearvo yhteensä 31.12	1 229	804

Tiedot konsernin olennaisista osakkuusyhtiöistä (omistusosuus prosenttia):

Nimi	pääasiallinen toimiala	kotipaikka	2016	2015
Ambientia E-commerce Oy	Ohjelmistopalvelut	Hämeenlinna	40	
Isolta Oy	Ohjelmistopalvelut	Helsinki	0	34
Rianno Communications Oy	Viestintäpalvelut	Helsinki	0	49
Suomen Onlineallekirjoitus Oy	Ohjelmistopalvelut	Helsinki	0	32
Brain Alliance Oy	Ohjelmistopalvelut	Helsinki	49	49

Soprano Oyj myi 100 % Soprano Commerce Oy:n, Lemonline Oy:n ja Pipfrogin AS:n osakekannasta 30.6.2016 Ambientia Group Oy:lle. Kauppa toteutettiin osakevaihtona siten että Ambientia E-commerce Oy suuntasi 40 % liikkeellä olevista osakkeistaan Soprano Oyj:lle. Osakkeet on kirjattu konsernin taseeseen 1 225 tuhannen euron arvoon.

Soprano Oyj myi 51 % Soprano Digital Oy:n osakekannasta 28.12.2015. Yhtiöstä jäljelle jäävän osakkuusyhtiöosuuden arvo on 1 euro.

Taulukossa mainitut konsernin olennaiset osakkuusyhtiöt on käsitelty konsernitilinpäätöksessä pääomaosuusmenetelmällä:

	Brain Alliance Oy	
	2016	2015
lyhytaikaiset varat	109	181
pitkäaikaiset varat	52	59
lyhytaikaiset velat	34	335
pitkäaikaiset velat	550	425
liikevaihto	389	591
tilikauden voitto tai tappio	97	-307
osakkuusyhtiöistä kaudella saadut osingot	0	0
lyhytaikaisiin varoihin sisältyvät rahavarat	39	0
lyhytaikaisiin velkoihin sisältyvät		
lyhytaikaiset rahoitusvelat	0	0

Osakkuusyhtiön taloudellisen informaation täsmäytys konsernin kirjaamaan tasearvoon

osakkuusyhtiön nettovarot	-423	-520
konsernin omistusosuus %	49	49
konsernin osuus nettovaroista	-207	-255
muut oikaisut	207	255
osakkuusyhtiön tasearvo konsernin taseessa	0	0

Ambientia E-commerce Oy:n lopullisia tilinpäätöstietoja ei ole ollut käytettävissä tilinpäätöstä laadittaessa.

18. MUUT OSAKKEET JA OSUDET

tuhatta euroa	2016	2015
Muodonvuoksi Oy	25	25
Muut osakkeet ja osuudet	16	20
Muut osakkeet ja osuudet yhteensä	41	45

19. PITKÄAIKAISET SAAMISET

tuhatta euroa	2016	2015
Pitkäaikaiset saamiset osakkuusyrityksiltä	550	816
Yhteensä	550	816

20. LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA -VELAT**Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2016 aikana:**

Laskennalliset verosaamiset	31.12. 2015	kirjattu tulos- laskelmaan	Kurssierot	Ostetut/ myydyt liike- toiminnot	31.12. 2016
tuhatta euroa					
Vahvistetut tappiot	611	0	-8	0	603

Laskennalliset verovelat	31.12. 2015	kirjattu tulos- laskelmaan	Kurssierot	Ostetut/ myydyt liike- toiminnot	31.12. 2016
tuhatta euroa					
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämisessä	-52	19	0	0	-34

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2015 aikana:

Laskennalliset verosaamiset	31.12. 2014	kirjattu tulos- laskelmaan	Kurssierot	Ostetut/ myydyt liike- toiminnot	31.12. 2015
tuhatta euroa					
Vahvistetut tappiot	553	53	5	0	611

Laskennalliset verovelat	31.12. 2014	kirjattu tulos- laskelmaan	Kurssierot	Ostetut/ myydyt liike- toiminnot	31.12. 2015
tuhatta euroa					
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämisessä	-79	27		0	-52

Konsernilla oli 31.12.2016 14,2 milj. euroa (13,5 milj. euroa 31.12.2015) vahvistettuja sekä tilikaudelta 2016 arvioituja vahvistuvia tappioita, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista. Konserni on varovaisuuden perusteella arvioinut tappioiden hyödyntämistä kerrytettävissä olevan verotettavan tuloksen perusteella. Kyseiset tappiot vanhenevat vuosina 2017 - 2026 osin ja osin ne eivät vanhene (Ruotsi).

21. MYYNTISAAMISET JA MUUT SAAMISET

tuhatta euroa	2016	2015
Myyntisaamiset	2 351	2 792
Ennakkosaamiset	0	0
Lainasaamiset	100	266
Muut saamiset	72	620
Siirtosaamiset	514	456
Yhteensä	3 038	4 133

Konserni on kirjannut luottotappioita 10 tuhatta euroa vuonna 2016 (vuonna 2015 32 tuhatta euroa). Myyntisaamisiin ei liity merkittäviä luottoriskikeskittymiä. Saamisten tasearvot vastaavat parhaiten sitä rahamäärää, joka on luottoriskin enimmäismäärä siinä tapauksessa, että sopimusten vastapuolet eivät pysty täyttämään konsernin saamisiin liittyviä velvoitteitaan. Konsernin toimintatapoihin ei kuulu vakuuksien hankkiminen myyntisaamisten ja muiden saamisten osalta. Saamiset lähipiiriltä on esitetty kohdassa 31 lähipiiritapahtumat.

Myyntisaamisten ikäjakauma ja luottotappioksi kirjatut erät

tuhatta euroa	2016	2015
Erääntymättömät	1 405	2175
Erääntyneet		
Alle 30 päivää	719	441
30-60 päivää	83	58
61-90 päivää	35	25
Yli 90 päivää	108	93
Yhteensä	2 351	2792
	2016	2015
Luottotappiot	10	32
Yhteensä	10	32

22. RAHAVARAT

tuhatta euroa	2016	2015
Käteinen raha ja pankkitilit	834	245
Yhteensä	834	245

23. OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Seuraavassa taulukossa on esitetty liikkeessä olevien osakkeiden lukumäärän muutokset:

	Osakkeiden lukumäärä (1 000)
tuhatta euroa	
31.12.2014	17 889 685
Omien osakkeiden muutokset	36 000
31.12.2015	17 925 685
Omien osakkeiden muutokset	-38 942
31.12.2016	17 886 743

Soprano Oyj:llä on yksi osakelaji. Osakkeiden enimmäismäärä oli vuonna 2016 17,9 miljoonaa kappaletta (17,9 miljoonaa kappaletta vuonna 2015). Osakkeilla ei ole nimellisarvoa. Tilinpäätöshetkellä konserni omisti 111 112 Soprano Oyj:n osaketta.

Seuraavassa on esitetty oman pääoman rahastojen kuvaukset:**Osakepääoma**

Osakepääomaan merkitään osakeantien yhteydessä saatu osakkeiden merkintähinta siltä osin kuin merkintähintaa ei osakeantipäätöksessä ole päätetty kirjattavaksi sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Sijoitetun vapaan oman pääoman (SVOP) rahasto sisältää muut oman pääoman luonteiset sijoitukset ja osakkeiden merkintähinnan siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitä osakepääomaan.

Käyvän arvon rahasto

Käyvän arvon rahasto sisältää suojauslaskentaan liittyvien rahoitus-instrumenttien käyvät arvot. Rahaston arvo tilikauden 2016 lopussa oli -3 tuhatta euroa.

Osinko/pääoman palautus

Kokouksessaan 28.3.2017 hallitus on ehdottanut 26.4.2017 kokoontuvalle yhtiökokoukselle, että tilikauden 2016 tuloksesta ei jaettaisi osinkoa.

Soprano Oyj:n varsinainen yhtiökokous 21.4.2016 päätti hallituksen päivitetyn ehdotuksen mukaisesti, että yhtiö ei jaa osinkoa tilikaudelta 2015.

Varsinainen yhtiökokous antoi hallitukselle valtuutuksen päättää harkintansa mukaan lisäosion jakamisesta voittovaroista ja/ tai varojen jakamisesta vapaan oman pääoman rahastoista tai molemmista yhdessä siten, että valtuutuksen perusteella jaettavan lisäosion ja/ tai pääoman palautuksen määrä on yhteensä enintään 0,02 euroa osakkeelta.

24. OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

Osakeperusteisten kannustinjärjestelyjen ehdot

Yhtiöllä ei ole osakeperusteista kannustinjärjestelmää eikä optio-ohjelmia.

Soprano Oyj:n varsinainen yhtiökokous 21.4.2016 päätti, että hallituksen varsinaiselle jäsenelle maksetaan vuosipalkkiona 10 000 euroa.

Vuosipalkkion maksu osakkeina toteutetaan kerta-maksuna lokakuussa 2016 1.6.2016–30.9.2016 välisen ajan Soprano Oyj:n osakkeen päätöskurssien keskiparssin mukaan. Mikäli tämä ajankohta ei olisi sisäpiirisäännökset huomioiden mahdollista, toteutetaan maksu ensimmäisenä mahdollisena ajankohtana tämän jälkeen. Hallituksen jäsenten tulee säilyttää osakkeet omistuksessaan toimikautensa päättymiseen saakka.

Velvollisuus säilyttää osakkeet kuitenkin päättyy, jos hallituksen jäsenyys päättyy jo ennen toimikauden loppua. Mikäli hallituksen jäsen eroaa ennen 31.12.2016, tulee hänen palauttaa saamistaan osakkeista puolet. Palkkioiden maksaminen osakkeilla tapahtuu luovuttamalla uusia

tai yhtiön hallussa olevia omia osakkeita antivaltuutuksen nojalla. Siinä tapauksessa, että osakkeiden luovutusta ei voida toteuttaa yhtiöstä tai hallituksen jäsenestä johtuvan syyn vuoksi, maksetaan koko palkkio rahana.

Yhtiö maksoi 28.12.2016 Soprano Oyj:n hallituksen jäsenen vuosipalkkion Soprano Oyj:n varsinaisen yhtiökokouksen 21.4.2016 päätöksen mukaisesti Soprano Oyj:n omilla osakkeilla luovuttamalla Antti Palolalle 27 778 kappaletta yhtiön omia osakkeita. Vuosipalkkion määrä on 10 000 euroa per hallituksen jäsen, maksu perustui 1.6.2016–30.9.2016 välisen ajan Soprano Oyj:n osakkeen päätöskurssien keskiparssiin 0,36 euroa. Soprano Oyj:llä oli luovutuksen jälkeen hallussaan hallituksen jäsenten vuosipalkkioiden maksua varten 111 112 omaa osaketta.

Osakeperusteisten maksettavista hallituksen jäsenten palkkioista kirjattiin tilikaudella tuloslaskelmaan yhteensä 50 000 euron kulut työsuhte-etuuksista aiheutuviin kuluihin.

25. RAHOITUSVELAT

Pitkäaikaiseen jaksotettuun hankintameno arvoitetut rahoitusvelat
tuhatta euroa

	2016	2015
Pääomalainat*	193	0
Pankkilainat	554	1 182
Joukkovelkakirjalainat	0	1 000
Rahoitusleasingvelat	19	114
Muut pitkäaikaiset velat	0	36
Yhteensä	766	2 332

*Pääomalaina on oman pääoman ehtoinen vaihtovelkakirjalaina.

Lyhytaikaiset jaksotettuun hankintameno arvoitetut rahoitusvelat

	2016	2015
Luottolimiitti	562	96
Rahoitusleasingvelat	149	163
Factoring-velka	1 208	1 517
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset, pankkilainat	548	567
Yhteensä	2 466	2 343

Konsernin pankkilainat ovat sekä vaihtuva- että kiinteäkorkoisia. Konsernin keskimääräinen korkoprosentti vuonna 2016 oli 5,1 % (vuonna 2015 5,0 %). Käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 27 Rahoitusriskien hallinta. Konsernin vaihtuvakorkoisten velkojen määrät jaoteltuna lainasopimusten korkojen uudelleenhinnoittelujaksoihin ovat seuraavat:

Pitkäaikaisten velkojen uudelleenhinnoitteluhetket ovat
tuhatta euroa

	2016	2015
0-3 kk euribor	0	0
yli 3-6 kk euribor	296	1 082
yli 6-12 kk euribor	0	0
pankin viitekorot ja peruskorot	0	0
kiinteäkorkoinen	470	1 036
Yhteensä	766	2 118

Soprano Oyj:n Hybridilaina

Suomen Kulttuurirahasto myönsi 1 000 000 euron hybridilainan Soprano Oyj:lle kesäkuussa 2016. Lainaehdot täyttävät IAS 32 kohdan 16 mukaiset ehdot ja on merkitty taseeseen oman pääoman eränä.

Pääomalaina

Pääomalainaehtoisen vaihtovelkakirjalainan ehdot on kerrottu tarkemmin liitetiedossa 31.

Velkoihin liittyvät sopimusehdot

Syyskuussa 2015 Soprano keskitti rahoituksen yhteen pankkikonserniin ja solmi pitkäaikaisen rahoitus-

sopimuksen. Lainasopimukseen liittyy kovenanttiehto, joiden mukaan konsernin on saavutettava tietyt keskeiset toimintaan liittyvät tavoitteet. Näitä kovenanttiehtoja ovat korollisten velkojen suhde käyttökatteeseen ja omaravaraisuusaste. Koska kovenanttiehdot eivät täyttyneet tilikauden 2016 lopussa 1,1 miljoonan euron määrällisen lainan osalta, lainan korko nousi 0,25 prosenttiyksikköä 2.3.2017 alkaen kuitenkin siten, että samalla pankki luopui kyseisestä käyttökatteeseen sidotusta kovenanttiehdosta rahoitussopimuksessa.

Rahoitusleasingvelkojen erääntymisajat

Rahoitusleasingvelkojen bruttomäärä vähimmäisvuokrat erääntymisajoin

	2016	2015
Yhden vuoden kuluessa	153	173
Vuotta pitemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	21	118
Yhteensä	174	291
Tulevaisuudessa kertyvät rahoituskulut	-6	-14
Rahoitusleasingvelkojen nykyarvo	168	277

Rahoitusleasingvelkojen nykyarvo erääntyy seuraavasti

Yhden vuoden kuluessa	149	163
Vuotta pitemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	61	114
Yhteensä	168	277

26. OSTOVELAT JA MUUT VELAT

tuhatta euroa	2016	2015
Ostovelat	1 861	1 848
Saadut ennakot	544	638
Muut velat	878	2 017
Siirtovelat	894	1 430
Johdannaiset	4	5
Yhteensä	4 181	5 938

27. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

Konserni altistuu normaalissa liiketoiminnassaan useille rahoitusriskeille. Konsernin riskienhallinnan tavoitteena on minimoida rahoitusmarkkinoiden muutosten haitalliset vaikutukset konsernin tulokseen. Pääasialliset rahoitusriskit ovat maksuvalmius-, luotto- ja valuuttariski.

Konsernin riskienhallinnan yleiset periaatteet hyväksyy hallitus, ja niiden käytännön toteutuksesta vastaa yhtiön johto.

Maksuvalmiusriski

Yhtiö noudattaa huolellista maksuvalmiusriskin hallintaa. Yhtiön maksuvalmiutta seurataan ja ennustetaan kolmen kuukauden periodilla talousraportoinnin osana sekä vuositasolla. Tämän lisäksi lyhytaikaista maksuvalmiutta seurataan tarvittaessa. Rahoituksen saatavuus ja joustavuus pyritään takaamaan rahoituslaitosten luottoinstrumenttien avulla.

Seuraava taulukko kuvaa sopimuksiin perustuvaa maturiteettianalyysiä. Luvut ovat diskonttaamattomia ja ne sisältävät sekä korko- ja takausmaksut että pääoman takaisinmaksut.

tuhatta euroa	tasearvo	rahavirta yhteensä	alle 1 vuosi	1-2 vuotta	2-5 vuotta	yli 5 vuotta
31.12.2016						
Pääomalainat	193	268	15	15	238	
Pankkilainat	1 664	1 791	1 203	588		
Rahoitusleasingit	168	188	118	27	42	
Factoringluottovelat	1 208	1 244	1 244			
Johdannaissopimukset	4	4	1	3		
Ostovelat ja muut velat	4 177	4 177	4 177			
Yhteensä	7 414	7 672	6 758	633	280	0

Luotolliset tilit 600 tuhanteen euroon asti, käytössä 560 tuhatta euroa 31.12.2016, sisältyvät pankkilainoihin.

tuhatta euroa	tasearvo	rahavirta yhteensä	alle 1 vuosi	1-2 vuotta	2-5 vuotta	yli 5 vuotta
31.12.2015						
Pankkilainat	1 845	1 997	722	599	676	
Joukkovelkakirjalaina	1 000	1 085	60	1 025		
Rahoitusleasingit	277	291	173	103	14	
Factoringluottovelat	1 517	1 517	1 517			
Johdannaissopimukset	5	5	1	1	3	
Ostovelat ja muut velat	5 645	5 645	5 620	25		
Yhteensä	10 289	10 540	8 093	1 753	694	0

Luotolliset tilit 600 tuhanteen euroon asti, käytössä 96 tuhatta euroa 31.12.2015, sisältyvät pankkilainoihin.

Konsernin toiminnan uudelleenjärjestelyihin liittyvät tappiot ovat johtaneet siihen, että konsernin kassatilanne on muodostunut tiukaksi. Koska toteutettujen säästötoimenpiteiden vaikutus tulee viiveellä, kassatilanne on edelleen tiukka. Lainaehtojen mukaiset lyhennykset ja muut kassavaikutteiset veloitteet edellyttävät suunnitelmien mukaista tulospaannusta.

Konsernin käytössä olevat merkittävimmät rahoituslähteet ovat myyntisaatavien rahoitus, shekkitililimiitti ja pitkäaikainen pankkilaina. Pankkilainan ehdoissa on vaateita konsernin omavaraisuusasteelle.

Luottoriski

Konsernilla ei ole merkittäviä luottoriskikeskittymiä. Yhtiöllä on toimintaperiaatteet sen varmistamiseksi, että tuotteita ja palveluita myydään vain asiakkaille, joilla on asianmukainen luottohistoria. Jokaisen uuden sopimusasiakkaan luottotiedot selvitetään ennen sopimuksen

allekirjoittamista. Saatavien perintää ja seuranta tehdään viikkotasolla. Vuonna 2016 yhtiöllä oli 10 (32) tuhatta euroa luottotappioita. Konsernin luottoriskien enimmäismäärä vastaa rahoitusvarojen kirjanpitoarvoa tilikauden lopussa. Myyntisaamisten ikäjakauma on esitetty liitetiedossa 21. Myyntisaamiset ja muut saamiset.

Valuuttariski

Konserni toimii kansainvälisesti ja on siten altistunut eri valuuttapositioneista aiheutuville transaktioriskeille ja riskeille, jotka syntyvät kun eri valuutoissa olevat sijoitukset muunnetaan emoyrityksen toimintavaluuttaan. Valuuttakurssiriskit syntyvät kaupallisista transaktioista, taseen monetaarisista eristä ja ulkomaisiin tytäryrityksiin tehdyistä nettosijoituksista. Konsernilla on tilinpäätöshetkellä tytäryhtiöt Ruotsissa ja Venäjällä. Konsernilla kertyy muuntoeroa Ruotsin kruunusta ja Venäjän ruplasta, muuntoero ei toistaiseksi ole ollut merkittävä eikä

konserni ole suojautunut siltä. Vuoden 2016 muuntoero -32 (-15) tuhatta euroa on kirjattu laajan tuloslaskelman eriin.

Korkoriski

Konsernin korkoriski ei ole merkittävä. Konsernin tulot sekä operatiiviset rahavirrat ovat pääosiltaan riippumattomia markkinakorkojen vaihteluista. Konsernin lainat ovat muuttuva- ja kiinteäkorkoisia. Niistä on 80,7 (72,9) prosenttia sidottu 0-12 kuukauden euriboreihin ja 19,3 (27,1) prosenttia kiinteisiin korkoihin. Konsernilla on vaihtuvakorkoista lainaa yhteensä 567 (850) tuhatta euroa, johon on tehty koronvaihtosopimus. Koronvaihtosopimuksella muuttuva korko on muutettu kiinteäksi koroksi. Lainan koroissa 1 prosenttiyksikön muutos lisäisi tai vähentäisi korkokuluja 32 (35) tuhatta euroa. Konsernin lainoista on kerrottu liitteessä 25.

Pääoman hallinta

Konsernin pääoman hallinnan pyrkimyksenä on optimaalisen pääomarakenteen avulla tukea liiketoimintaa varmistamalla normaalit toimintaedellytykset ja kasvat-
taa omistaja-arvoa tavoitteena paras mahdollinen tuotto. Optimaalinen pääomarakenne takaa myös pienemmät pääoman kustannukset. Pääomarakenteeseen vaikute-
taan mm. osingonjaon ja osakeantien kautta. Konserni voi vaihdella ja mukauttaa osakkeenomistajille maksettu-
jen osinkojen tai näille palautettavan pääoman määrää, tai uusien liikkeeseen laskettavien osakkeiden luku-
määrää tai päättää omaisuuserien myynneistä velkojen vähentämiseksi.

Konsernin pääomarakenteen kehitystä seurataan jat-
kuvasti omavaraisuusasteella. Konsernin korolliset velat olivat vuoden 2016 lopussa 3 232 (4 858) tuhatta euroa ja

omavaraisuusaste oli 41,2 % (24,6 %). Lainasopimuksiin liittyy kovenanttiehtoja, joiden mukaan konsernin on saa-
vutettava tietyt keskeiset toimintaan liittyvät tavoitteet. Vuonna 2015 Soprano solmi kaikkia konserniyhtiöitä ja -
maita koskevan pitkäaikaisen rahoitussopimuksen, jolla se keskitti rahoituksen yhteen pankkiin ja otti käyttöö-
n factoring-rahoituksen tehostaakseen myyntisaatavien kiertoa. Samassa yhteydessä yhtiö maksoi pois pankki- ja
vakuutusyhtiölainat aikaisemmille rahoittajille. Konser-
nin pankkilainan määrä oli vuoden lopussa 1,1 miljoonaa euroa, tililimiitti 0,6 miljoonaa euroa ja factoring-limiitti 2,1 miljoonaa euroa. Yhtiö täytti vuoden vaihteessa rahoitus-
sopimuksen muut kovenantit paitsi nettovelkojen suhte-
en käyttökatteeseen. Yhtiö on saanut pankilta vuoden 2017 puolella suostumuksen siihen, ettei rahoitussopi-
muksen ehdon täyttämättä jättäminen johda pankin puo-
lelta muihin toimenpiteisiin kuin viiden tuhannen euron
sopimussakon maksamiseen. Lisäksi pankki poistaa
rahoitussopimuksesta kyseisen ehdon, mutta lainan kor-
komarginaali nousee 0,25 prosenttiyksikköä. Lisäksi Fin-
nveran luoton takausprovisio nousee 0,15 %.

Johto on käyttänyt huolellista harkintaa arvioidessaan
rahoitusriskejä, jotka liittyvät jatkuvuuden periaatteen
soveltamasta tilinpäätöksessä ja laatinut hallituksen
käyttöön erillisen selvityksen asiasta.

Taulukossa on esitetty kunkin rahoitusvarojen ja
-velkojen erän käyvät arvot ja kirjanpitoarvot, jotka
vastaavat konsernitaseen arvoja. Rahavarojen ja
-velkojen kirjanpitoarvot vastaavat olennaisilta osin
käypä arvoja. Rahoitusleasingvelkojen käypä arvo on
arvioitu diskonttaamalla vastaiset rahavirrat korolla,
joka vastaa vastaavien vuokrasopimusten korkoa
(hierarkiataso 2).

Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo
tuhatta euroa	2016	2016	2015	2015
Rahoitusvarat				
Myyntisaamiset ja muut saamiset	3 588	3 588	4 949	4 949
Rahavarat	834	834	245	245
Rahoitusvelat				
Pankkilainat	1 102	1 102	1 748	1 748
Joukkovelkakirjalaina	0	0	1 000	1 000
Factoring-lainat	1 208	1 208	1 517	1 517
Rahoitusleasingit	168	168	277	277
Ostovelat ja muut velat	4 181	4 181	5 607	5 607
Luotolliset tilit*	562	562	96	96

*tililimiitit 31.12.2016 600 tuhatta euroa ja 31.12.2015 600 tuhatta euroa

Käyvän arvon arvioiminen

Muiden rahoitusvarojen ja -velkojen kuin tässä käyvän arvon hierarkiataulukossa esitettyjen osalta kirjanpito-arvot eivät oleellisesti eroa käyvistä arvoista. Velkojen käyvät arvot edustavat lainojen nykyarvoja. Taseessa käypään arvoon kirjatut rahoitusinstrumentit on luokiteltu käyvän arvon määrittämiseen perustuvien hierarkiatasojen mukaan seuraavasti:

Taso 1 Toimivilta markkinoilta saatavissa olevat markkinahintanoteeraukset. Markkinahinnat ovat helposti ja säännöllisesti saatavissa pörssistä, välittäjältä, markkinainformaation välityspalvelusta, markkinahinnoittelun palveluntuottajalta tai valvontaviranomaiselta. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään sen hetkistä ostonoteerausta. Tason 1 rahoitusinstrumentit ovat korkoarvopapereita ja osakkeita, jotka on luokiteltu myytävissä oleviksi tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi.

Taso 2 Tason 2 rahoitusinstrumenttien käypä arvo määritellään arvostusmenetelmien avulla. Näissä menetelmissä käytetään syöttötietona markkinahintanoteerauksia, jotka ovat helposti ja säännöllisesti saatavissa pörssistä, välittäjältä, markkinainformaation välityspalvelusta, markkinahinnoittelun palveluntuottajalta tai valvontaviranomaiselta. Tason 2 rahoitusinstrumentit ovat:

- Ei-pörssinoteerattuja (OTC) johdannaisia, jotka on luokiteltu joko käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi tai suojauslaskettaviksi.
- Korkoarvopapereita, jotka on luokiteltu myytävissä oleviksi tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi.
- Käyvän arvon suojauslaskennassa olevat velat.

Taso 3 Rahoitusinstrumentti on luokiteltu tasolle 3, jos käyvän arvon laskenta ei voi perustua todettavissa oleviin markkinahintanoteerauksiin. Sopranolla ei ollut tällaisia rahoitusinstrumentteja.

Alla olevassa taulukossa esitetään Sopranon käypään arvoon arvostetut rahoitusvarat ja -velat

31.12.2016

Tuhatta e	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Velat			
Suojauslaskennassa olevat johdannaiset	-	4	-
Velat yhteensä	-	4	-

Koronvaihtosopimusten

käyvät arvot on määritetty tulevien rahavirtojen nykyarvoon perustuvalla menetelmällä, jonka tukena ovat raportointikauden päättymispäivän markkinakorot ja muu markkinainformaatio. Jos käytetään vastapuolen hintanoteerausta, konserni laatii myös oman tarkistuslaskelman yleisesti hyväksyttyjä arvostusmenetelmiä käyttäen. Hyödykejohdannaisien käyvät arvot määritetään käyttämällä julkisesti noteerattuja markkinahintoja.

Käyvät arvot vastaavat niitä hintoja, jotka konserni joutuisi maksamaan tai saisi, jos se siirtäisi johdannais-sopimuksen tavanmukaisessa liiketoimessa raportointikauden päättymispäivän markkinaolosuhteissa.

Pankkilainat

Velkojen käyvät arvot pohjautuvat diskontattuihin rahavirtoihin. Diskonttauskorkona on käytetty korkoa, jolla konserni saisi vastaavaa lainaa ulkopuolelta raportointikauden päättymispäivänä. Kokonaiskorko muodostuu riskittömästä korosta ja yrityskohtaisesta riskipreemiosta.

Rahoitusleasingvelat

Käypä arvo on arvioitu diskonttaamalla vastaiset rahavirrat korolla, joka vastaa vastaavien vuokrasopimusten korkoa raportointipäivänä.

Myyntisaamiset ja muut saamiset

Muiden kuin johdannais-sopimuksiin perustuvien saamisten alkuperäinen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen saamisten maturiteetti huomioon ottaen.

Factoringvelat, ostovelat ja muut velat

Factoringvelkojen, ostovelkojen ja muiden velkojen alkuperäinen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen velkojen maturiteetti huomioon ottaen.

28. LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTOJEN OIKAISUT

Liiketoimet johon ei liity maksutapahtumaa

tuhatta euroa	2016	2015
Poistot	355	548
Määräysvallan menettämiseen liittyvät rahana realisoitumattomat myyntivoitot	-535	-289
Osakevaihtoon perustuvat tytäryhtiöiden myyntivoitot	0	0
Muiden osakkeiden ja osuuksien alaskirjaus	297	0
Muut ei rahamääräiset liiketapahtumat	-520	-68
Osuus osakkuusyhtiön tuloksesta	-89	-127
Yhteensä	-492	64

29. MUUT VUOKRASOPIMUKSET

Konserni on vuokrannut käyttämänsä toimitilat. Vuokrasopimusten pituudet vaihtelevat kolmen kuukauden irtisanomisajasta kolmen vuoden kiinteään vuokrasopimukseen asti. Sopimukset sisältävät yleensä indeksiehdon. Ei purettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat ovat arvonlisäveroineen:

Toimitilojen vuokrasopimukset

tuhatta euroa	2016	2015
Yhden vuoden kuluessa	884	1 344
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viisi vuotta	385	1 172
Yhteensä	1 270	2 516

Konserni on vuokrannut kalusteita ja tietoteknisiä laitteita. Konsernin leasingvastuut ovat:

30. EHDOLLISET VELAT JA VARAT SEKÄ HANKINTASITOUKSET

Omasta puolesta annetut vakuudet

tuhatta euroa	2016	2015
Yrityskiinnitykset	3 900	3 900
Takaukset		22
Yhteensä	3 900	3 922

Tieturi Oy:n osakkeet on pantattu emoyhtiö Soprano Oyj:n rahoituslainojen vakuudeksi.

31. LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Konsernin lähipiiriin kuuluvat emoyritys, tytäryhtiöt ja osakkuusyritykset. Lähipiiriin luetaan myös hallituksen ja johtoryhmän jäsenet mukaan lukien toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja. Konsernilla ei ole yhteisyrityksiä.

Konsernin emo- ja tytäryrityssuhteet ovat seuraavat:

Yritys	Kotimaa	Omistus- osuus (%)	Osuus äänivallasta (%)
Soprano Oyj, emoyhtiö, Helsinki	Suomi		
Tieturi Oy, Helsinki	Suomi	100,00	100,00
Informator Utbildning Svenska AB, Tukholma	Ruotsi	100,00	100,00
Management Institute of Finland MIF Oy, Helsinki	Suomi	100,00	100,00

Konsernin osakkuusyritykset ovat:

Yritys	Kotimaa	Omistus- osuus (%)	Osuus äänivallasta (%)
Ambientia E-commerce Oy	Suomi	40,00	40,00
Brain Alliance Oy	Suomi	49,00	49,00

Lähipiirin kanssa toteutui seuraavat liiketapahtumat, jotka eivät eliminoidu konsernitilinpäätöksessä:

2016, tuhatta euroa	Myynnit	Ostot	Saamiset	Velat
Osakkuusyritykset	0	6	650	14
Lähipiiriin kuuluvat henkilöt ja heidän määräysvallassaan olevat yhtiöt	2	3	0	240
2015, tuhatta euroa	Myynnit	Ostot	Saamiset	Velat
Osakkuusyritykset	88	39	1 079	80
Lähipiiriin kuuluvien henkilöiden määräysvallassa olevat yhtiöt	11	7	0	0

Konserniyhtiöt ovat myyneet omia palveluitaan konsernin osakkuusyrityksille sekä lähipiirin kontrolloimille yhtiöille. Osakkuusyritykseltä ja lähipiirin kontrolloimilta yhtiöltä on ostettu heidän tarjoamiaan palveluita ja tavaroita. Tavaroiden ja palvelujen myynnit ja ostot lähipiirille ovat toteutuneet yleisillä markkinaehdoilla ja perustuvat markkinahintoihin.

Arto Tenhusen merkitsemän oman pääoman ehtoisen vaihtovelkakirjalainan pääoma on 200 000 euroa, korko on 7,75 % ja eräpäivä on 31.5.2021, johon mennessä laina on vaihdettavissa 33,33 eurosentin merkintähinnalla enintään 600 000 Soprano Oyj:n uuteen osakkeeseen.

Johdon työsuhte-etuudet:

tuhatta euroa	2016	2015
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhte-etuudet	432	581
Osakeperusteiset etuudet	50	15
Yhteensä	482	596

Palkat ja palkkiot, maksetut

tuhatta euroa	2016	2015
Anne Berner, hallituksen puheenjohtaja 31.5.2015 asti	0	3
Arto Tenhunen, toimitusjohtaja, puheenjohtaja 1.6.15 alkaen	124	184
Arto Tenhunen, toimitusjohtaja 1.1.-21.10.2015, rahoitusjohtaja 1.9.15-31.3.16	50	
Timo Tiihonen, hallituksen jäsen	1	10
Pekka Vennamo, hallituksen jäsen	1	10
Aino Sallinen, hallituksen jäsen, 7.5.2014 alkaen	1	10
Kaisa Vikkula, toimitusjohtaja 22.10.2015 alkaen	159	19
Muu johtoryhmä	96	370
Yhteensä	432	605

Toimitus- ja varatoimitusjohtajan eläkeiät määräytyvät lain mukaan ja ne maksetaan vuosittaisen tyel-maksun muodossa.

32. OSAKKEENOMISTUKSEN JAKAUMA JA TIEDOT OSAKKEENOMISTAJISTA

Suurimmat osakkeenomistajat 31.12.2016

Omistajat	Osakkeet	%
1 Tenhunen Arto	4 803 357	26,7
2 Oy Herttakuutonen Ab	2 890 850	16,1
3 Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo	1 769 230	9,8
4 Suomen Kulttuurirahasto Sr	1 538 461	8,5
5 Kuusisto Teppo	1 378 925	7,7
6 Allocation Point Oy Holding And Financing	901 445	5,0
7 Anolanranta Oy	273 881	1,5
8 Equan oy	209 874	1,2
9 Vennamo Pekka	157 108	0,9
10 Sijoitus Oy	135 000	0,8
11 Sjöblom Katri	117 749	0,7
12 Soprano Oyj	111 112	0,6
13 Nordet Bank Ab	100 782	0,6
14 Blomberg Harri	100 000	0,6
15 Sarvela Vesa	88 967	0,5
16 Kovanen Sami	83 000	0,5
17 Hopia Teemu	77 000	0,4
18 Mykkänen Jouni	73 600	0,4
19 Lautamaja Päivi	65 000	0,4
20 Kansikas Mika	58 843	0,3
21 Hämäläinen Kari	57 000	0,3
22 Konttinen Kalervo	56 120	0,3
23 Rajala Juhani	50 000	0,3
24 Vikkula Kaisa	50 000	0,3
25 Sjöblom Kari	49 993	0,3
26 Etelä-Pohjanmaan Turve Oy	43 000	0,2
27 Richter Bernd	42 000	0,2
28 Suvanto Jaakko	40 000	0,2
29 Hartikainen Mika	38 400	0,2
30 Flink Matti	38 000	0,2
30 suurinta yhteensä	15 398 697	85,6
Hallintarekisteröidyt	121 431	0,67
Muut	2 477 727	13,8
Yhteensä	17 997 855	100,0

Lähipiirin osakkeenomistus 31.12.2016

Omistajat	Osakkeet	Omistussuus	
Tenhunen Arto	4 803 357	26,7 %	hallituksen puheenjohtaja
Anolanranta Oy	273 881	1,5 %	
Tenhunen Eva	10 775	0,1 %	
Tenhunen Arto ja lähipiiri yhteensä	5 088 013	28,3 %	
Vennamo Pekka ja Sijoitus Oy	157 108	0,9 %	hallituksen jäsen
Sijoitus Oy	135 000	0,8 %	
Vennamo Pekka ja lähipiiri yhteensä	292 108	1,6 %	
Vikkula Kaisa	50 000	0,3 %	toimitusjohtaja
Palola Antti	27 778	0,2 %	hallituksen jäsen
Yhteensä	5 457 899	30,3 %	

Osakkeiden omistuksen jakautuminen 31.12.2016

Osakkeita	Omistajia kpl	Omistajia %	Arvo-osuus ja äänimäärä kpl	Arvo-osuus ja äänimäärä %
1 - 1 000	634	61,3 %	257 341	1,43
1 001 - 10 000	312	30,1 %	1 175 157	6,53
10 001 - 100 000	76	7,3 %	2 177 583	12,1
Yli 100 000	13	1,3 %	14 387 774	79,94
Yhteensä	1 035	100	17 997 855	100
Kaikilla osakkeilla on yhtäläinen äänimäärä.				

Osakkeiden sektorijakauma 31.12.2016	Omistajia kpl	Omistajia %	Arvo- osuus ja äänimäärä kpl	Arvo- osuus ja äänimäärä %	Hallinta- rekisteröity kpl	Hallinta- rekisteröity %	Ääni- määrä kpl	Ääni- määrä %
Kotitaloudet	970	93,72	9 688 174	53,83	0	0	9 688 174	53,83
Kotimaiset yritykset	51	4,93	4 799 051	26,67	0	0	4 799 051	26,67
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	6	0,58	58 598	0,33	17 349	0,10	75 947	0,42
Julkisyhteisöt	2	0,19	1 788 540	9,94	0	0	1 788 540	9,94
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	3	0,29	1 539 061	8,55	0	0	1 539 061	8,55
Ulkomaat	3	0,29	3 000	0,02	104 082	0,58	107 082	0,60
Yhteensä	1035	100,0	17 876 424	99,3	121 431	0,67	17 997 855	100,00

33. TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Soprano ilmoitti tammikuussa, että Management Institute of Finland MIF investoi yksilön ja organisaation oppimiskyvykkyyden parantamiseen. Tavoitteen saavuttamiseksi yhtiö kehittää helppokäyttöisiä ja pedagogisesti suunniteltuja oppimisen pilvipalveluita, jotka tukevat asiakasorganisaatioiden ja yksilöiden kehitystarpeita. Yhtiö näkee perinteisen luokkahuonekoulutuksen korvaantuvan asteittain monimuotokoulutuksella. MIF valmistelee Koulutus palveluna (Taas) -konseptia Suomen markkinoille ja kehittää sitä yhdessä asiakkaiden kanssa. Keväällä MIF tuo markkinoille pilvipalveluiden avulla asiakkaille tarjottavat ajasta ja paikasta riippumattomat koulutus-, oppimis- ja kehittämisratkaisut. Yhtiö on kiinnostunut selvittämään joukkorahoitusta vaihtoehtona uusien disruptiivisten koulutusratkaisuiden vaatimien investointien toteuttamiseksi.

Informator Tieturi Group tuo Suomeen kuukausiveloitteisen Training as a Service (TaaS) -koulutuspalvelun. Koulutusta voi jatkossa hankkia henkilöstölle kuukausiveloitteisena palveluna tai perinteiseen tapaan yksittäiseen tarpeeseen.

Soprano julkisti helmikuussa liiketoimintasegmenttien taloudelliset FAS vertailuluvut 2014-2016 (tilintarkastamaton arvio). Liiketoiminnan kehityksen tulevaa vertailua helpottaakseen konserni arvioi vertailulukuja uusille liiketoimintasegmenteille. Vuosien 2014-2015 luvut ovat karkeita arvioita, koska vastaavia liiketoimintoja ei ole aiemmin ollut tai niitä ei ole käsitelty erillisinä tulosyksikköinä.

Informator Tieturi Group -liiketoimintasegmentti: Vertailukelpoinen liikevaihto 2016 oli 10 miljoonaa euroa, käyttökate (EBITDA) 0,1 miljoonaa euroa ja liike-tulos (EBIT) 0,1 miljoonaa euroa. Uuden segmentin karkeasti arvioitu liikevaihto 2015 oli noin 12 m€, käyttökate noin -0,1 m€ ja liiketulos noin -0,2 m€. Vastaavasti 2014 liikevaihto oli noin 13,7 m€, käyttökate noin -0,5 m€ ja liiketulos noin -0,9 m€ tappiollinen.

Management Institute of Finland MIF -liiketoimintasegmentti: Vertailukelpoinen liikevaihto oli 5,9 miljoonaa euroa, käyttökate (EBITDA) 0,3 miljoonaa euroa ja liike-tulos (EBIT) 0,1 miljoonaa euroa. Uuden segmentin karkealla tasolla arvioitu liikevaihto 2015 oli noin 5,5 m€, käyttökate 0,1 ja liiketulos noin 0 m€. Vastaavasti 2014 liikevaihto oli noin 9,8 m€, käyttökate noin -0,7 m€ ja liiketulos noin -0,8 m€ tappiollinen.

Johdon näkemyksen mukaan molemmat liiketoimintasegmentit ovat kannattavia, kilpailukykyisiä ja valmiita itsenäistymään. Yhtiö valmistelee joukkorahoitusta yhtenä liiketoimintasegmenttien itsenäisen kasvun rahoitusvaihtoehtona.

Yhtiö on saanut pankilta vuoden 2017 puolella suostumuksen siihen, ettei rahoitussopimuksen ehdon täyttämättä jättäminen johda pankin puolelta muihin toimenpiteisiin kuin viiden tuhannen euron sopimussakon maksamiseen. Lisäksi pankki poistaa rahoitussopimuksesta kyseisen ehdon, mutta lainan korkomarginaali nousee 0,25 prosenttiyksikköä. Lisäksi Finnveran luoton takausprovisio nousee 0,15 %.

Soprano Oyj tilinpäätös

31.12.2016

SOPRANO OYJ

TILINPÄÄTÖS TILIKAUDELTA 1.1.-31.12.2016

Sisältö	sivu
Tuloslaskelma	55
Tase	56
Rahoituslaskelma	58
Tilinpäätöksen liitetiedot	59
Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset	64
Tilinpäätösmerkintä	64
Tilintarkastuskertomus	65

Tasekirja on säilytettävä 1.1.2026 saakka.

Tilikauden tositeaineisto on säilytettävä 1.1.2022 saakka.

Tilinpäätöksen laatija:

Administer Oy
Itämerenkatu 5
00180 Helsinki
Y-tunnus: 0593027-4
Puh. (09) 4542 680
Fax. (09) 4542 6860
www.administer.fi
administer@administer.fi

Yhtiön tiedot:

Soprano Oyj
Tammasaarenkatu 5
00180 Helsinki
Y-tunnus: 0548170-4
Puh. 010 4321 000

TULOSLASKELMA

euroa

1.1. - 31.12.2016

1.1. - 31.12.2015

LIKEVAIHTO		0,00		92 119,01
Liiketoiminnan muut tuotot		584 138,86		769 896,79
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	117,25		506,06	
Varastojen muutos	0,00		0,00	
Ulkopuoliset palvelut	0,00	117,25	85 809,65	86 315,71
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	602 815,84		341 911,08	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	71 683,82		48 126,25	
Muut henkilösivukulut	14 814,53	689 314,19	7 957,59	397 994,92
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	5 585,05		9 464,68	
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset		5 585,05		9 464,68
Liiketoiminnan muut kulut		652 177,60		830 276,51
LIKEVOITTO / -TAPPIO		-763 055,23		-462 036,02
Rahoitustuotot ja -kulut				
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä	57 553,19		9 362,38	
Tuotot osuuksista omistusyhteisyrityksissä	43 830,25		0,00	
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista	1 197 184,00		0,00	
Muut korko- ja rahoitustuotot				
Saman konsernin yrityksiltä	1 018 527,40		38 605,74	
Muilta	2 134,12		667,57	
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	-424 437,14		-400 000,00	
Korkokulut ja muut rahoituskulut				
Saman konsernin yrityksille (-)	-137 974,90		-164 734,40	
Muille (-)	-297 529,68	1 459 287,24	0,00	-516 098,71
VOITTO/TAPPIO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA		696 232,01		-978 134,73
Tilinpäätössiirrot				
Konserniavustus	0,00	0,00	32 000,00	32 000,00
Muut välittömät verot		-12,80		0,00
TILIKAUDEN VOITTO/TAPPIO		696 219,21		-946 134,73

TASE

euroa

31.12.2016

31.12.2015

VASTAAVAA**PYSYVÄT VASTAAVAT**

Aineelliset hyödykkeet

Koneet ja kalusto

16 755,18

22 340,23

Yhteensä

16 755,18

22 340,23

Sijoitukset

Osuudet saman konsernin yrityksistä

7 850 303,86

6 404 062,53

Osuudet omistusyhteysyrityksissä

1 491 513,52

1 105 129,52

Muut osakkeet ja osuudet

28 702,00

31 827,00

Yhteensä

9 370 519,38

7 541 019,05

PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ

9 387 274,56

7 563 359,28

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Pitkäaikaiset saamiset

Saamiset omistusyhteysyrityksiltä

550 400,00

425 400,00

Muut saamiset

390 322,14

Pitkäaikaiset saamiset yhteensä

550 400,00

815 722,14

0

Lyhytaikaiset saamiset

Myyntisaamiset

28 313,73

14 976,10

Saamiset saman konsernin yrityksiltä

105 873,97

1 231 778,71

Saamiset omistusyhteysyrityksiltä

100 000,00

264 396,62

Muut saamiset

24 315,89

146 459,82

Siirtosaamiset

55 748,80

112 040,81

Lyhytaikaiset saamiset yhteensä

314 252,39

1 769 652,06

Rahat ja pankkisaamiset

239 073,04

52 153,22

VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ

1 103 725,43

2 637 527,42

VASTAAVAA YHTEENSÄ

10 490 999,99

10 200 886,70

TASE

euroa

31.12.2016

31.12.2015

Vastattavaa		
OMA PÄÄOMA		
Osakepääoma	96 000,00	96 000,00
Muut rahastot		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	4 973 552,69	4 988 552,69
	4 973 552,69	4 988 552,69
Edellisten tilikausien voitto/tappio	-380 788,25	565 346,48
Tilikauden voitto/tappio	696 219,21	-946 134,73
Pääomalainat	1 000 000,00	0,00
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	6 384 983,65	4 703 764,44
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	566 664,00	2 133 332,00
Muut velat	0,00	55 060,54
Pääomalainat	200 000,00	0,00
	766 664,00	2 188 392,54
Lyhytaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	1 028 267,64	566 668,00
Ostovelat	200 847,05	139 899,15
Velat saman konsernin yrityksille	1 863 493,78	2 445 611,16
Muut velat	83 424,19	38 019,33
Siirtovelat	163 319,68	118 532,08
	3 339 352,34	3 308 729,72
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	4 106 016,34	5 497 122,26
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	10 490 999,99	10 200 886,70

RAHOITUSLASKELMA

euroa

1.1. - 31.12.2016

1.1. - 31.12.2015

Liiketoiminnan rahavirta		
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	-316 750,69	-978 134,73
Rahoitustuotot ja -kulut	366 141,84	116 098,71
Oikaisut liikevoittoon	0,00	
Suunnitelman mukaiset poistot	5 585,05	9 464,68
Muut oikaisut	-812 436,38	593 761,60
Käyttöpääoman muutos	705 129,75	1 067 347,30
Maksetut korot ja maksut	-400 961,36	-173 719,94
Saadut korot ja osingot	7 678,82	39 273,31
Maksetut verot	-12,80	0,00
Liiketoiminnan rahavirta	-445 625,77	674 090,93
Investointien rahavirta		
Sijoitukset tytäryhtiöihin	-2 550 000,00	-500 000,00
Tytäryhtiöiden myynti	0,00	287 000,00
Osakkuusyritysten myynti	2 148 801,00	0,00
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myynti	0,00	83 629,03
Saadut osingot investoinneista	43 830,25	9 362,38
Investointien rahavirta	-357 368,75	-120 008,59
Rahoituksen rahavirta		
Omien osakkeiden hankinta	-25 000,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen nostot	661 599,64	1 700 000,00
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-566 668,00	-1 498 100,00
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut	0,00	-839 000,00
Pitkäaikaisten saamisten muutos	-125 000,00	0,00
Muut rahoitustuotot konserniyrityksiltä	1 012 982,70	0,00
Saadut/maksetut konserniavustukset	32 000,00	-715 000,00
Rahoituksen rahavirta	989 914,34	-1 352 100,00
Rahavarojen muutos	186 919,82	-798 017,66
Rahavarat kauden alussa	52 153,22	850 170,88
Rahavarat kauden lopussa	239 073,04	52 153,22

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMINEN

Yhtiön tilinpäätös on laadittu jatkuvuuden periaatteella. Tilivuoden tulos oli 696 219,21 euroa. Yhtiön taseessa on yhteensä 8,0 M€ saamisia ja osakesijoituksia Soprano-konsernin yhtiöiltä. Soprano-konsernin tasolla on suoritettu liikearvojen testauslaskelmat eikä testauksissa ole tullut esille arvonalentumiskirjaustarpeita. Yhtiön tasearvojen jatkuvuus edellyttää yhtiön ja Soprano-konsernin kannattavuuden suunnitelmien mukaista parantumista. Yhtiön ja konsernin likviditeettitilanne oli tilikaudella tiukka. Toteutettu 3 miljoonan euron säästöohjelma näkyy kokonaisuudessaan vuonna 2017. Pankin kanssa tehtyyn rahoitussopimukseen liittyy kovenanttiehto, jonka mukaan konsernin on saavutettava tietyt keskeiset toimintaan liittyvät tavoitteet. Näitä kovenanttiehtoja ovat korollisten velkojen suhde käyttökatteeseen ja omavaraisuusaste. Koska kovenanttiehdot eivät täytyneet tilikauden 2016 lopussa 1,1 miljoonan euron määräisen lainan osalta, lainan korko nousi 0,25 prosenttiyksikköä 2.3.2017 alkaen kuitenkin siten, että samalla pankki luopui kyseisestä käyttökatteeseen sidotusta kovenanttiehdosta rahoitussopimuksessa.

Arvostusperiaatteet ja -menetelmät

Yhtiön käyttöomaisuus on arvostettu muuttuvaan hankintamenoonsa.

Jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Yhtiön omistaman kuluvan käyttöomaisuuden hankintameno poistetaan ennalta laaditun suunnitelman mukaisesti.

	Pitoaika	Poistomenetelmä/ -prosentti
Käyttöomaisuushyödyke		
Muut pitkävaikutteiset menot	3 - 5	tasapoisto
Koneet ja kalusto	3 - 5	menojäätännöspoisto 25 %
Liiketoiminnan muut tuotot	1.1.2016–31.12.2016	1.1.2015–31.12.2015
Hallintoveloitukset	480 820,26	673 815,98
Muut tuotot	103 318,60	96 080,81
Yhteensä	584 138,86	769 896,79
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	1.1.2016–31.12.2016	1.1.2015–31.12.2015
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	5	2
Yhteensä	5	2
Liiketoiminnan muut kulut	1.1.2016–31.12.2016	1.1.2015–31.12.2015
Konsultointipalkkiot	75 700,00	0,00
Muut hallintopalvelut	97 853,81	55 645,54
Laki ja konsultointipalkkiot	126 580,27	110 473,01
Toimitilakulut	33 529,13	43 947,76
Listayhtiökulut	88 527,58	80 813,58
Käyttöomaisuuden luovutustappiot	0,00	277 390,63
Muut liiketoiminnan kulut	125 161,81	199 752,70
	547 352,60	768 023,22
Tilintarkastajan palkkiot	1.1.2016–31.12.2016	1.1.2015–31.12.2015
Tilintarkastus	80 000,00	28 000,00
Todistukset ja lausunnot	0,00	4 428,79
Muut yhtiöoikeudelliset palvelut	24 825,00	37 824,50
Yhteensä	104 825,00	62 253,29
Rahoitustuotot ja -kulut	1.1.2016–31.12.2016	1.1.2015–31.12.2015
Tuotot osuuksista		
Saman konsernin yrityksiltä	57 553,19	9 362,38
Osakkuusyrityksiltä	43 830,25	0,00
Luovutusvoitot osuuksista	1 197 184,00	0,00
Tuotot osuuksista yhteensä	1 298 567,44	9 362,38
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Muilta	2 134,12	0,00
Korkotuotot yhteensä	2 134,12	0,00

Muut rahoitustuotot

Saman konsernin yrityksiltä	1 018 527,40	38 605,74
Muilta	0,00	667,57
Muut rahoitustuotot yhteensä	1 018 527,40	39 273,31

Rahoitustuotot yhteensä
2 319 228,96 48 635,69

Korkokulut

Saman konsernin yrityksille	-137 974,90	0,00
Muille	0,00	-164 734,40
Korkokulut yhteensä	-137 974,90	-164 734,40

Muut rahoituskulut

Arvon alentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	-424 437,14	-400 000,00
Muut rahoituskulut	-297 529,68	0,00
Muut rahoituskulut yhteensä	-721 966,82	-400 000,00

Rahoituskulut yhteensä
-859 941,72 -564 734,40
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä
1 459 287,24 -516 098,71
Tilinpäätössiirrot
1.1.2016–31.12.2016

1.1.2015–31.12.2015

Konserniavustus Finnish Trade Organisation Fintra Oy:ltä	0,00	32 000,00
Yhteensä	0,00	32 000,00

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT**Pysyvien vastaavien erittely****Aineelliset hyödykkeet**

	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	22 340,23	22 340,23
Hankintameno 31.12.2016	22 340,23	22 340,23
Tilikauden poisto	-5 585,05	-5 585,05
Kertyneet poistot ja arvonal. 31.12.2016	-5 585,05	-5 585,05
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	16 755,18	16 755,18
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	22 340,23	22 340,23

Sijoitukset

	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Osuudet osakkuus-yhtiöissä	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	6 404 062,53	1 105 129,52	31 827,00	7 541 019,05
Lisäykset	2 550 000,00	1 225 000,00	0,00	3 775 000,00
Vähennykset	-1 103 758,67	-838 616,00	-3 125,00	-1 945 499,67
Hankintameno 31.12.2016	7 850 303,86	1 491 513,52	28 702,00	9 370 519,38
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	7 850 303,86	1 491 513,52	28 702,00	9 370 519,38
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	6 404 062,53	1 105 129,52	31 827,00	7 541 019,05

OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ

Konserniyritykset	Yhtiön omistus- osuus-%	
Aspectum Oy, Helsinki	100	Fuusiotunut 31.12.2016 Management Institute of Finland MIF Oy:ön
Aspectum Consulting Oy, Helsinki	100	Fuusioitunut 31.12.2016 Aspectum Oy:ön
Tieturi Oy, Helsinki	100	
Management Institute of Finland MIF Oy, Helsinki	100	
MIF Koulutus Oy	100	Fuusioitunut 31.12.2016 Management Institute of Finland MIF Oy:ön

Muut omistusyhteisyritykset	Yhtiön omistus- osuus-%	Oma pääoma	Tilikauden tulos
Brain Alliance Oy, Helsinki	49	126 746,16	96 978,68
Ambientia E-commerce Oy	40		

Ambientia E-commerce Oy:n lopullisia tilinpäätöstietoja ei ole ollut käytettävissä tilinpäätöstä laadittaessa.

SAAMISTEN ERITTELY

PITKÄAIKAISET SAAMISET	31.12.2016	31.12.2015
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä		
Lainasaamiset	550 400,00	425 400,00
Yhteensä	550 400,00	425 400,00
Saamiset muilta		
Muut saamiset	0,00	390 322,14
Yhteensä	0,00	390 322,14
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	550 400,00	815 722,14
LYHYTAIKAISET SAAMISET	31.12.2016	31.12.2015
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	78 349,40	366 064,88
Lainasaamiset	0,00	327 096,00
Muut saamiset	27 524,57	537 643,90
Siirtosaamiset	0,00	973,93
Yhteensä	105 873,97	1 231 778,71
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä		
Lainasaamiset	100 000,00	263 722,68
Muut saamiset	0,00	1,00
Siirtosaamiset	0,00	672,94
Yhteensä	100 000,00	264 396,62
Saamiset muilta		
Myyntisaamiset	28 313,73	14 976,10
Muut saamiset	24 315,89	146 459,82
Siirtosaamiset	55 748,80	112 040,81
Yhteensä	108 378,42	273 476,73
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	314 252,39	1 769 652,06
SIIRTOSAAMISET		
Siirtosaamisten olennaiset erät	31.12.2016	31.12.2015
Jaksotetut tavalliset kulut	55 748,80	96 389,53
Muut menoennakot	0,00	12 033,00
Muut	0,00	3 618,28
	55 748,80	112 040,81

OMA PÄÄOMA

	31.12.2016	31.12.2015
Sidottu oma pääoma		
Osakepääoma 1.1.	96 000,00	96 000,00
Osakepääoma 31.12.	96 000,00	96 000,00
Sidottu oma pääoma yhteensä	96 000,00	96 000,00
Vapaa oma pääoma		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	4 988 552,69	4 988 552,69
Omien osakkeiden hankinta	-25 000,00	0,00
Omina osakkeina annetut palkkiot	10 000,00	0,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	4 973 552,69	4 988 552,69
Voitto edellisiltä tilikausilta 1.1.	-380 788,25	565 346,48
Oman pääoman ehtoinen laina	1 000 000,00	0,00
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.	619 211,75	565 346,48
Tilikauden voitto	696 219,21	-946 134,73
Vapaa oma pääoma yhteensä	6 288 983,65	4 607 764,44
Oma pääoma yhteensä	6 384 983,65	4 703 764,44
Jakokelpoinen vapaa oma pääoma		
Laskelma jakokelpoisesta omasta pääomasta		
Voitto edellisiltä tilikausilta	619 211,75	565 346,48
Tilikauden voitto	696 219,21	-946 134,73
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	4 973 552,69	4 988 552,69
	6 288 983,65	4 607 764,44

TASEEN VASTATTAVIEN LIITETIEDOT

	31.12.2016	31.12.2015
Pitkääaikaiset velat		
Pääomalainat	200 000,00	0,00
Lainat rahoituslaitoksilta	566 664,00	2 133 332,00
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	55 060,54
	766 664,00	2 188 392,54
Lyhytaikaiset velat		
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	198 223,90	6 444,26
Muut velat	1 665 269,88	2 416 098,18
Siirtovelat	0,00	23 068,72
	1 863 493,78	2 445 611,16
Velat muille		
Lainat rahoituslaitoksilta	1 028 267,64	566 668,00
Ostovelat	200 847,05	139 899,15
Muut velat	83 424,19	38 019,33
Siirtovelat	163 319,68	118 532,08
	1 475 858,56	863 118,56
Siirtovelkojen olennaiset erät		
	31.12.2016	31.12.2015
Lomapalkkamenot sosiaalikuuluineen	98 095,55	59 784,39
Korot	73 971,85	57 870,18
Muut	3 390,90	877,51
	175 458,30	118 532,08

VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET

	31.12.2016	31.12.2015
Velat, joiden vakuudeksi annettu osakkeita		
Rahalaitoslainat	1 594 931,64	2 700 000,00
Yrityskiinnitys	3 800 000,00	3 800 000,00
Velat yhteensä	1 594 931,64	2 700 000,00
Pantatut osakkeet yhteensä	3 800 000,00	3 800 000,00
Vuokravastuut	172 145,50	0,00

TILINPÄÄTÖKSEN JA TOIMINTAKERTOMUKSEN ALLEKIRJOITUKSET

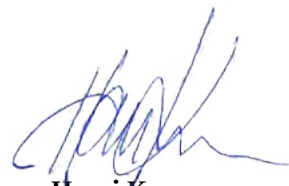
Helsinki 28.3.2017

Arto Tenhunen
hallituksen puheenjohtaja

Mika Aaltonen
hallituksen jäsen

Harri Koponen
hallituksen jäsen

Antti Palola
hallituksen jäsen

Irmeli Rytönen
hallituksen jäsen

Pekka Vennamo
hallituksen jäsen

Kaisa Vikkula
toimitusjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Helsinki 29.3.2017

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Tuomas Honkamäki, KHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS

SOPRANO OYJ:N YHTIÖKOKOUKSELLE

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Tilintarkastuksen kohde

Olemme tilintarkastaneet Soprano Oyj:n (y-tunnus 0548170-4) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää

- konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista
- emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonemme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Riippumattomuus

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

TARKASTUKSEN YLEINEN LÄHESTYMISTAPA

Yhteenveto

Olennaisuus
• Konsernitilinpäätökselle määritetty olennaisuus: € 160.000, joka on 1 % liikevaihdosta.
Tarkastuksen laajuus
• Konsernitarkastukseen sisältyi kaikki merkittävät yhtiöt, ja lisäksi osa pienemmistä yhtiöistä kattaen valtaosan konsernin liikevaihdosta, varoista ja veloista.
Keskeiset seikat
• Konserniliikearvo
• Liikevaihdon katko

Osana tilintarkastuksen suunnittelua olemme määrittäneet olennaisuuden ja arvioineet riskiä siitä, että tilinpäätöksessä on olennainen virheellisyys. Erityisesti olemme arvioineet alueita, joiden osalta johto on tehnyt subjektiivisia arvioita. Tällaisia ovat esimerkiksi merkittävät kirjanpidolliset arviot, joihin liittyy oletuksia ja tulevien tapahtumien arviointia.

Olennaisuus

Tarkastuksemme suunnitteluun ja suorittamiseen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Tilintarkastuksen tavoitteena on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena olennaista virheellisyttä. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä. Niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Perustuen ammatilliseen harkintaamme määritimme olennaisuuteen liittyen tiettyjä kvantitatiivisia raja-arvoja, kuten alla olevassa taulukossa kuvatussa konsernitilinpäätökselle määritetyn olennaisuuden. Nämä raja-arvot yhdessä kvalitatiivisten tekijöiden kanssa auttoivat meitä määrittämään tarkastuksen kokonaislaajuuden ja

yksittäisten tilintarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden sekä arvioimaan virheellisyyksien vaikutusta tilinpäätökseen kokonaisuutena.

Konsernitilinpäätökselle määritetty olennaisuus	€ 160.000
Olennaisuuden määrittämisessä käytetty vertailukohde	1 % liikevaihdosta
Perustelut vertailukohteen valinnalle	Valitsimme olennaisuuden määrittämisen vertailukohteeksi liikevaihdon, koska käsitksemme mukaan tilinpäätöksen lukijat saavan sen perusteella määritetystä olennaisuudesta oikean tason konsernin suoriutumisesta. Lisäksi liikevaihto on yleisesti hyväksytty vertailukohde. Valitsimme sovellettavaksi prosenttiosuudeksi 1 %, joka on hyvän tilintarkastustavan mukainen.

Konsernitilinpäätöksen tarkastuksen laajuuden määrittäminen

Tilintarkastuksemme laajuutta määrittäessämme olemme ottaneet huomioon Soprano-konsernin rakenteen, toimialan sekä taloudelliseen raportointiin liittyvät prosessit ja kontrollit.

Määrittelimme konserniyhtiöissä vaadittavan työn luonteen, jonka suoritti joko konsernitiimi tai paikallisen PwC-ketjun tilintarkastajat meidän antamiemme ohjeiden mukaisesti. Konserniyhtiöissä, joita pidimme merkittävänä joko yksittäisen taloudellisen merkittävyytensä tai niiden erityisluonteen takia, suoritettiin tilintarkastus. Nämä tilintarkastukset kattoivat valtaosan konsernin liikevaihdosta, varoista ja veloista. Muiden konserniyhtiöiden osalta suoritettiin tiettyjä erityisiä tarkastustoimenpiteitä tai analyttisiä tarkastustoimenpiteitä.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Otamme kaikissa tilintarkastuksissamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän sisältyy arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riski.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEINEN SEIKKA	MITEN SEIKKAA ON KÄSITELTY TILINTARKASTUKSESSA
Konserniliikearvon arvostus	
Katso konsernitilinpäätöksen liitetieto 16. Konsernin taseessa oli 31.12.2016 liikearvoa 5.405 tuhatta euroa. Liikearvo on kohdistettu konsernissa seuraavasti: Tieturi – konserni 3.150 tuhatta euroa, Management institute of Finland (MIF) 2.255 tuhatta euroa. Yhtiö testaa liikearvon arvonalentumisen varalta aina, kun on viitteitä siitä, että arvo saattaa olla alentunut, mutta kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Arvonalentumistestauksessa verrataan taseessa olevaa liikearvon määrää kerrytettävissä olevaan rahamäärään. Kerrytettävissä olevat rahamäärät perustuvat käyttöarvolaskelmiin. Nämä laskelmat edellyttävät johdolta merkittävää harkintaa, joka liittyy arvioihin tulevista rahavirroista sekä diskonttokoron määrittämiseen. Liikearvon määrä konsernin taseessa on merkittävä ja sen arvostukseen liittyy merkittävää johdon harkintaa. Näistä seikoista johtuen liikearvon arvostus on tilintarkastuksen kannalta merkittävä seikka.	Keskityimme tarkastustoimenpiteissämme johdon harkintaa edellyttävien arvioiden asianmukaisuuden varmentamiseen seuraavien toimenpitein: - Tarkastimme yhtiön käyttämän arvonomääritysmallin oikeellisuuden vertaamalla mallia IAS 36: Omaisuuserien arvonalentuminen – standardin vaatimuksiin sekä tarkastamalla laskelmien matemaattisen oikeellisuuden; - Arvioimme laskelmissa käytettyjen ennusteiden määrittämiseen liittyvää prosessia ja vertasimme ennusteita hallituksen hyväksymiin strategisiin suunnitelmiin; - Tarkastimme johdon harkintaa vaativia oletuksia, ml. arvioita liikevaihdon ja kannattavuuden kehityksestä, käytettyjä diskonttokorkoja sekä ennustejakson jälkeisten rahavirtojen arvioinnissa käytettyä pitkän aikavälin kasvuvauhtia; - Vertasimme tilikauden toteutuneita tuloslukuja edellisenä vuonna arvonalentumismallissa käytettyihin tulosenennusteisiin sen selvittämiseksi, sisältyikö ennusteisiin oletuksia, jotka olivat jälkikäteen arvioituina olleet optimistisia; - Arvioimme myös konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 16 esitettyjen tietojen riittävyyttä ja asianmukaisuutta.

Liikevaihto	
Konsernin liikevaihto muodostuu koulutus- ja konsultointipalveluiden myynnistä. Harkintamme mukaan tarkastuksemme painopistealue oli koulutusmyynti konsultointimyyntin tulouttamisen ollessa yksinkertaisempaa. Koulutuspalveluiden ja konsultointipalveluiden tuotot tuloutetaan, kun palvelu on suoritettu ja taloudellisen hyödyn saaminen palvelusuoritteesta on todennäköistä. Tilintarkastuksen painopistealueena oli myynti tulouttaminen oikealla tilikaudella sen riskin kattamiseksi, että myynti olisi tuloutettu joko liian aikaisin tai liian myöhään.	Osana tarkastustoimenpiteitämme olemme muodostaneet käsi-tyksen myynnin oikea-aikaiseen tulouttamiseen liittyvistä proses-seista ja kontroleista sekä suoritta-neet liikevaihtoon kohdistuvaa aineistotarkastusta. Aineistotarkastustoimenpiteisiimme sisältyi • valittujen myyntisopimusten tarkastusta, jolla varmistimme käytettyjen tuloutusperiaatteiden asianmukaisuuden • tilikauden päättymisen lähetyvillä kirjattujen myyntitapahtu-mien testausta otantaan perustuen • liikevaihtoon kirjattujen muistiotositteiden tarkastusta otan-taan perustuen • liikevaihtoon liittyvien tase-erien testausta myyntisaamisiin ja saatuihin ennakkomaksuihin • Olemme myös tarkastaneet otoksen tilikauden aikaisesta liikevaihtokirjauksista.

Emoyhtiön tilinpäätöksen osalta ei ole sellaisia tilintarkastuksen kannalta keskeisiä seikkoja, joista olisi viestittävä kertomuksessamme.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksyttyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Ttavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina

havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohdulla odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme

hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.

- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuva tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitiilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoidimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana

olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

MUUT RAPORTOINTIVELVOITTEET

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen ja vuosikertomukseen sisältyvän muun informaation kuin tilinpäätöksen ja sitä koskevan tilintarkastuskertomuksemme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttööme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttööme kyseisen päivän jälkeen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että

- toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia
- toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme toimintakertomukseen sisältyvään informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiassa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 29.3.2017

PricewaterhouseCoopers Oy

Tilintarkastusyhteisö

Tuomas Honkamäki

KHT